

Metamorfose til bæredygtighed

- **Økosamfundet Damanhur som model for "Den Store Omstilling"**
- **Inspiration til Fejø og Birkegården**

En rapport af Alan Pael Bjerre, oktober 2013

Nærværende rapport er min afrapportering efter EDE uddannelsen i Damanhur, Italien i perioden 10.08.13 - 07.09.13. Forkortelsen EDE står for Ecovillage Design Education, som kan oversættes med design af økolandsbyer, og kurset er udviklet af Gaia Education <http://www.gaiaeducation.org/>.

Rapporten er en konkretisering af min indhøstede viden til eget brug og til inspiration for "Fejø Permakultur og Omstillingsinitiativ" <http://fejoepermakultur.wordpress.com/> og det kommende Økosamfund på "Birkegården" <http://voresomstilling.dk/projekt/nyt-%C3%B8kosamfund-p%C3%A5-birkeg%C3%A5rden/316>, herefter blot benævnt **Fejø og Birkegården**.

EDE uddannelsens curriculum er væsentlig mere omfattende, end hvad denne rapport kan rumme, og jeg henviser interesserede læsere til EDE curriculum, som kan downloades på <http://www.gaiaeducation.org/index.php/en/download-the-curriculum.html>, samt bøgerne "The 4 keys", som kan købes på <http://www.gaiaeducation.org/index.php/en/publications/4-keys.html>.

OBS til alle jer der arbejder med Fejø og Birkegården: Denne rapport er **alene** tænkt som inspiration til jeres egne tanker og visioner, inspiration som I frit kan bruge af og smide væk af.

Rapportens struktur

Rapporten er forsøgt struktureret ud fra de fire dimensioner i Gaia Educations model, "Bæredygtigheds hjul", også kaldet mandala: Verdenssyn, Social, Økonomi og Økologi, se <http://www.gaia.org/gaia/education/curriculum/>. For hver dimension opsummerer jeg elementer fra undervisningen, eksemplificerer dem ved, hvordan de er implementeret i Damanhur, og bygger videre på mine egne tanker om, hvordan jeg kunne se dem implementeret på Fejø og Birkegården.

Jeg har sat helheden højere end systematikken i rapportens opdeling i de 4 dimensioner, så bær over med mig, hvis opdelingen nogle gange ikke er konsekvent, og dimensionerne bliver blandet sammen.

Den store omstilling

Når noget er bæredygtigt, er det i balance med sig selv og sine omgivelser, og har derfor ingen tidsbegrænsning hæftet på sin eksistens. Hvis det ikke er bæredygtigt, så kollapser det før eller siden, uanset om det er et hus, en bro, et samfund, et økonomisk system eller et økosystem. Når vi studerer historien, ser vi at det inden for den historiske periode altid

er lykkedes menneskeheden at komme igennem kriser og undgå kollaps ved at anvende sin iboende kreativitet og snilde. Vi er som regel kommet igennem kriserne ved, at vi har kunnet indtage nye landområder eller opfundet nye teknologier, der har sat os i stand til at udnytte jordens ressourcer på en ny måde. Hele tiden har vi kunnet trække lidt mere på jordens ressourcer og har på den måde klaret problemerne. Ligesom hvis man har en fyldt bankbog, man altid kan hæve penge på til at reparere sit hus.

Ikke alle samfund igennem tiderne har haft mulighed for at trække yderligere på jordens ressourcer, når de har været i krise. Indeståendet på bankbogen har måske været begrænset af samfundets geografiske beliggenhed, for eksempel på en ø, og der har derfor billedligt talt ikke været penge til at reparere huset, hvilket har betydet at samfundet er kollapse. Mekanismerne i sådanne samfundskollaps kan man læse om i bogen af professor Jared Diamond: "Collapse - How societies Choose to Fail or Succeed", Penguin Books 2005, ISBN 978-0-14-303655-5. Bogen kan købes fra England hos www.amazon.co.uk.

Det globale samfund har aldrig været bæredygtigt, men det har ikke været noget problem tidligere, hvor jordens ressourcer har været så store i forhold til samfundets behov, at de nærmest har virket udtømmelige. Dette forhold gælder dog ikke længere med menneskehedens nuværende befolkningsstørrelse og forbrug. Vi har ikke længere mulighed for blot at forøge vort ressourceforbrug, og menneskeheden er derfor nødt til at bruge sin kreativitet og sin snilde til at udnytte de til rådighed værende ressourcer bedre og derigennem opnå bæredygtighed. Vores ressourceforbrug kan forstyrre ligevægten i jordens økosystem, idet vi er på kollisionskurs med de såkaldte "9 Planetary Boundaries", og samtidig er vi ved at nå "peak", hvor den globale produktion topper, for en lang række nødvendige råstoffer. Se nærmere under afsnittet "Økologi".

Der er flere veje at nå frem til bæredygtighed, men de er ikke alle lige attraktive. Den måde vi handler på fra starten er afgørende både for processen, og hvordan vi har det bagefter. Man kan sammenligne det med, at vi flyver i en flyvemaskine og opdager, at brændstoftanken er ved at være tom. Jeg kan umiddelbart forestille mig tre scenarier. Vi reagerer fornuftigt og foretager en blød landing på en flyveplads, medens alle passagererne klapper. Vi reagerer for sent og får en hård nødlanding på en mark, medens passagererne er for skrækslagne til at klappe. Vi reagerer ikke og havarerer, og ingen eller kun meget få passagerer overlever.

På samme måde som billedet med flyvemaskinen, har videnskabsfolk studeret scenarier for, hvordan vi kan "lande den globale flyvemaskine". Et sådant studium blev f.eks. foretaget af en gruppe Global Scenario Group (GSG) i 1995 med henblik på at beskrive et nødvendigt paradigmeskift for at en bæredygtig og retfærdig global civilisation kan eksistere: Se <http://www.gsg.org/>. Resultatet af studiet er opsummeret for ikke-fagfolk i bogen Raskin et. al.: "Great Transition: the Promise and Lure of the Times Ahead", Stockholm Environment Institute 2002, ISBN 0-9712418-1-3. På dansk findes bogen af Jørgen Steen Nielsen: "Den Store Omstilling - Fra systemkrise til grøn økonomi", Informations Forlag, 2012, ISBN: 978-87-7514-3627.

Scenariet, hvor vi handler fornuftigt og "lander den globale flyvemaskine" blødt på flyvepladsen medens passagererne klapper, har GSG givet navnet Great Transition, Den

Store Omstilling - underforstået til bæredygtighed. Herudover har GSG også opstillet et antal andre scenarier svarende til forskellige grader af havari.

Barbarisering

Selvom problematikken omkring det globale samfunds mangel på bæredygtighed har været kendt de sidste fyrré år, har vore samfundsledere endnu ikke formået at sætte Den Store Omstilling i gang. Tværtimod har globaliseringen gennem de sidste tre årtier accelereret forbruget, og politikerne taler fortsat om økonomisk vækst.

Indenfor det sidste årti har problematikkerne omkring finanskrise og terrorisme trængt sig på, og så at sige overhalet Den Store Omstilling indenom, i folks bevidsthed. Når jeg kommer ind på disse emner, skyldes det, at de har deres rod i de samme årsager som den manglende globale bæredygtighed, og følgelig skal finde deres løsning sammen med Den Store Omstilling. Den nuværende samfundsudvikling med finanskrise og terrorisme er et scenarium, som GSG også har behandlet og har givet det lidet flatterende navn Barbarization, Barbarisering.

Globaliseringen af verdensøkonomien og specielt kapitalens frie bevægelighed har medført, at verden ikke længere består af reelt suveræne nationer med suveræne regeringer. En lille men magtfuld finanselite har opnået magt over de nationale regeringer. Regeringsledere kan derfor sammenlignes med afdelingsledere i en virksomhed, der er underlagt topledelsen, og er sat til at administrerer landet. De nationale regeringer indenfor EU er tydelige eksempler. Med manglende overordnet kontrol har den globale økonomi udviklet en gigantisk spekulativ bobbel, en fiktiv gæld på over 10 gange den samlede størrelse af alle verdens nationers bruttonationalprodukter. Boblen kan potentielt bryde i hyperinflation og økonomisk kollaps. Bankerne taber løbende penge på fejlslagne spekulative finanstransaktioner, og må for at holde sig solvente kompensere tabene med penge fra realøkonomien. Regeringsledere lader sig presse til lovgivning, der tager penge fra borgerne for at holde gang i bankerne, så som bankpakker og konfiskationslove, der går hånd i hånd med nedskæringer på socialområdet og i sundhedssektoren. Resultaterne af denne økonomiske politik ses i Grækenland, Spanien og Portugal og i bankerotte byer i USA, som Detroit. For at kunne kontrollere borgerne under disse brutale overgreb er vore vestlige samfund under påskud af terrorbeskyttelse ved at udvikle sig til kontrolsamfund, hvor nyhedsmedierne er kontrolleret, og hvor hemmelige tjenester som NSA overvåger borgernes og endda regeringsledernes private e-mails og telefonsamtaler. Vestlige lande, der før regnedes som spydspidsen for frihed og demokrati, indfører nu lovgivning, der fratager borgerne ytringsfrihed og borgerrettigheder, og endda undertiden krænker både menneskerettighederne og landenes egen grundlov.

GSG's studier viser med al mulig tydelighed, at Barbarisering er den direkte vej mod samfundets kollaps. Se oversigten på http://en.wikipedia.org/wiki/Great_Transition, grafen på <http://www.gtinitiative.org/perspectives/taxonomy.html> og få en dybere forklaring på <http://tellus.org/publications/files/branchpt.pdf>. Vi løser ikke de økologiske problemer ved at gennemtvinge en brutal feudal verdensorden, hvor en lille magtelite undertrykker størstedelen af befolkningen, da dette uvægerligt vil medføre konflikt, krig og kaos, som skader den økologiske balance. Vi må som borgere i den vestlige verden holde vore samfundsledere fast på demokrati, ytringsfrihed og borgerrettigheder, og få dem til at indse, at de er trådt ind på en forkert sti, så vore samfund kan lægge kursen om fra

barbarisering til ægte omstilling til bæredygtighed. Vores nuværende økonomiske situation minder meget om situationen lige før børskrakket i 1929 som førte til Weimar republikkens fald i 1932 og fascismens indtog i Europa. Belært af historien bør vi derfor kræve af vore samfundsledere, at de snarest indfører de samme Glass-Steagall bankopdelingslove, som reddede den amerikanske økonomi og det amerikanske samfund i 1933. Se <http://http://larouchepac.com/glass-steagall> og http://en.wikipedia.org/wiki/Banking_Act_of_1933

Holistiske løsninger

Det er min personlige opfattelse, at problemet omkring det globale samfunds manglende økologiske bæredygtighed ikke kan løses, hvis vi alene fokuserer på den økologiske dimension. Vi er nødt til at anvende en holistisk anskuelse, hvor vi på en gang arbejder mod balance og bæredygtighed indenfor alle bæredygtighedshjulets fire dimensioner, Verdenssyn, Social, Økonomi og Økologi. Denne indstilling deler jeg med Gaia Education, som det fremgår af afsnittet "Why is Gaia Education Necessary?" i EDE Curriculum, side 7 - 10, inkl., <http://www.gaiaeducation.org/index.php/en/download-the-curriculum.html>., og den samme indstilling finder man, når man læser om "Vision & Mission" hos Global Ecovillage Network (GEN) <http://gen.ecovillage.org/index.php/about-gen/vision-mission.html>, som er den globale netværksorganisation for økolandsbyer.

Når man beskæftiger sig med emner som finanskrisen, terrorisme, barbarisering og nødvendigheden af Den Store Omstilling er det nemt at komme til at føle sig lille og føle afmagt, specielt når man lytter til mediernes kaotiske, stærkt selekterede og redigerede nyheder. Mit personlige valg har været at fravælge mediernes nyhedsudsendelser og i stedet søge faktuelle oplysninger på internettet. Min afmagt har jeg forsøgt at omsætte til små, men konkrete skridt i en positiv retning, såsom mit EDE studium i Damanhur og mit oplysende arbejde som gennem denne rapport. Det virker for mig - du skulle tage og prøve det :-)

Hvis du hører til den spirituelle type, der ønsker en dybere forståelse af problemernes karmiske årsager, så prøv at læse bogen af Rolf Jackson: "Grail Wars", som kan købes via linket <http://www.grailwars.com/>. Bogen er på engang alvorlig og underholdende, og gjorde stort indtryk på mig.

Stormvarsel

Lad ikke skrækken for finanskrisen, terrorisme og barbarisering paralisere dig og lamme din handlingskraft, men omsæt den i stedet til en konkret forebyggende indsats. Situationen kan opsummeres i et stormvejr-billede, der er et "stormvejr" på vej inden for den økonomiske dimension af bæredygtighedshjulet, en storm som også vil påvirke de tre andre dimensioner. Når man skal modstå et stormvejr, ved vi belært af naturen, at vi har brug for stærke rødder. I økonomisk forståelse gælder det stærke rødder til den fysiske økonomi, samt økonomisk konsolidering, lokal bæredygtighed og en høj grad af selvforsyning.

Blandt økosamfund er ordet modstandskraft, resilience, ved at være blive lige så vigtigt som ordet bæredygtighed, sustainability. Det er naturligvis fordi alle er ved at forberede sig på, at et stormvejr kan bryderløs. Jeg er af samme opfattelse og kan kun opfordre alle til at gøre, hvad de kan for at sikre modstandskraften af deres lokalsamfund og familier. Forleden dag i det kraftige fysiske stormvejr, måtte jeg sikre mine havemøbler mod at

blæse væk ved at lægge dem med benene ind i hækken. Den samme type af forebyggende indsats må vi gøre i forhold til andre typer af stormvejr. Det er mit håb, at denne rapport kan inspirere til den type af indsats.

Økolandsbyen - en model for omstilling

Begrebet økolandsbyer blev opfundet i '70erne og '80erne - findes de endnu, og kan vi overhovedet bruge dem til noget i vores moderne højteknologiske verden i 2013?

Jeg meldte mig ind i GEN og deltog i konferencen i Ungarn i 2012 for at finde ud af det. Jeg opdagede, at netværket omfatter flere tusinde økolandsbyer over hele verden, at det er dynamisk, fuld af idéer og inspiration og med visioner, drivkraft og ambitioner om at brede sig over den ganske verden og knytte bånd mellem økolandsbyer indenfor alle fire dimensioner. Det gjorde stort indtryk, og jeg blev grebet af en umiddelbar optimisme, som siden har haft svært ved at slippe sit tag i mig.

På konferencen i Ungarn hørte jeg også om EDE uddannelsen. Senere læste jeg, at EDE uddannelsen blandt andet blev udbudt i Damanhur, og eftersom jeg i flere år havde haft et ønske om at besøge dette økosamfund, var beslutningen om at tage EDE uddannelsen i Damanhur snart taget.

Definition af økolandsby

Begrebet økolandsby skal i nærværende rapport forstås ved nedenstående ret brede definition:

- Bevidst valgt eller traditionelt fællesskab
- Indrettet gennem en holistisk deltager-baseret design proces
- Omfatter aktivt alle fire dimensioner: Verdenssyn, Social, Økonomi og Økologi
- Virker regenererende for det sociale og naturlige miljø
- Fungerer som et laboratorium for fremtiden

Konklusion på min EDE uddannelse i Damanhur

Mine forventninger blev ikke skuffede. Efter at jeg var kommet hjem spurgte Steen Nørhede fra Birkegården mig - formodentlig lidt i sjov - om jeg havde "set lyset". Jeg kunne kun svare med stor overbevisning: "Ja, jeg har rent faktisk set lyset". Jeg undrede mig senere selv over selvsikkerheden i mit svar, og kom frem til, at den skyldtes, at jeg allerede på det tidspunkt, uden at have formuleret dem, havde draget nogle klare delkonklusioner, som jeg opridser her:

1. EDE uddannelsens curriculum er tilstrækkeligt til, at man, når man søger ekstra viden fra de oplyste kilder, er i stand til at opbygge en økolandsby, som defineret ovenfor.
2. Damanhurs mindste boenheder, Nucleoerne, fungerer som små selvstændige økolandsbyer efter definitionen.
3. Damanhur som samfund er et åbent system, der fungerer som en føderation af økolandsbyer, og som kan udbygges i det uendelige.

4. Damanhur repræsenterer en alternativ samfundmodel, som med minimum af konflikt, kan blomstre op indenfor rammerne af et eksisterende samfund, og som, hvis modellen udbredes tilstrækkeligt, kan løse globale problemer inden for alle fire dimensioner.
5. Når vi er truet af alvorlige problemer og ved, at økosamfundet Damanhur tilbyder en løsningsmodel, der har bevist gennem snart 40 år, at den kan løse problemerne, så skylder vi fremtiden og vore efterkommere at benytte os af den.

Min sammenfattende konklusion på EDE uddannelsen i Damanhur er, at med metoderne fra EDE uddannelsen og med økosamfundet Damanhur som model, har vi de nødvendige og tilstrækkelige forudsætninger for at begynde den metamorfose af vores samfund til bæredygtighed, som af flere nutidige samfundsdebatører benævnes "Den Store Omstilling", og det skylder vi fremtiden og vore efterkommere at gøre.

Bæredygtighed kræver paradigmeskift

Når der findes løsninger på alle verdens problemer, hvorfor er alle problemer så ikke løst for længe siden, når der er så mange intelligente og højt uddannede mennesker i verden? For at give svar på dette helt naturlige spørgsmål må jeg citere fysikeren Albert Einstein:

Intet problem kan løses med det samme niveau af bevidsthed, der skabte det.

Med en let omformulering: Vi har selv skabt alle vore problemer, og vi vil ikke være i stand til at løse dem indenfor det samme samfundssystem, der skabte problemerne. Problemerne kan altså ikke løses, hvis vi bibeholder vores samfundssystem og forsøger at løse dem ét ad gangen, men kan kun løses, hvis vi tager fat på dem alle sammen på én gang, med udgangspunkt i en ny samfundsstruktur, som vi bygger op, samtidig med, at vi løser problemerne. Vi er samtidig nødt til løbende at ændre metodevalget, i takt med at arbejdsgrundlaget og vores egen bevidsthed forandrer sig. Dette er præcis hvad Damanhurerne har gjort, og det er den lære, de gerne vil give videre til andre.

Med andre ord, glem alt om at tro at politikerne og myndighederne kan løse problemerne, for de er alt for stivnede i den samfundstruktur, som de repræsenterer. Gør alt, hvad du kan for at råbe politikerne op, men vær indstillet på, at de ikke kan handle på det de hører, og vær beredt på at processen nødvendigvis må sprede sig vandret ud på samfundets bund og derfra forløbe nedefra og op gennem græsrodderne.

Historien om sommerfuglen

Hvis du går ind på GEN's hjemmeside opdager du, at GEN's logo indeholder en sommerfugl. Hvor meget kender du egentlig til sommerfugle?

En kålsommerfuglelarve er et en sulten skabning, der æder alle de grønne planter, den kan få fat i, hvorved den ofte gør stor skade i vore køkkenhaver. På et tidspunkt forpupper larven sig i en stiv puppe, og befinder sig helt urørlig inde i denne puppe i lang tid. Udefra ser det ud, som om den er helt død, men indeni larven er der masser af aktivitet. Dens organer begynder at gå i opløsning, og til sidst er dét, der før var larven, omdannet til en geleagtig masse. I denne masse opstår der celler, der ikke er larveceller, men sommerfugleceller. De gamle larvecellers immunsystem angriber de nye sommerfugleceller, men da naturen har bestemt, at larven skal ende med at blive til en

sommerfugl, bukker sommerfuglecellerne ikke under. Til gengæld udsender sommerfuglecellerne kemiske signalstoffer, der går ud og påvirker larvecellerne. Og gæt, hvad der så sker? Når en larvecelle efter et stykke har været under påvirkning af disse kemiske signalstoffer, transformerer den lige pludselig sig selv til en sommerfuglecelle! Efterhånden som der dannes flere og flere sommerfugleceller, begynder de at bygge nye indre organer op, som ikke længere ligner larvens organer, men i stedet er en sommerfugls organer. Efterhånden er alle larvecellerne omdannet, og pludselig en dag åbner puppen sig og en smuk sommerfugl flyver ud i verden. En helt ny skabning med nye egenskaber er kommet til verden, en skabning der ikke længere gnasker grønne plantedele i sig, men ernærer sig af blomsternes flydende nektar.

Sammenligningen burde være klar. Økolandsbyerne, som de er defineret under The Global Ecovillage Network (GEN), er sommerfugleceller, som hvis de udbredes globalt, kan vokse sig stærke og omdanne vores nuværende samfund, symboliseret ved larven, til et nyt og bedre samfund, symboliseret ved sommerfuglen.

Damanhur er en særlig flot sommerfuglecelle, måske endda et vitalt organ i en sommerfugl, der ved at udsætte andre ufuldstændige celler for sin magiske alkymi, kan sætte den proces i gang, der omdanner disse celler til rigtige sommerfugleceller. Måske en dag vil Fejø og Birkegården omdannes til stærke sommerfugle celler, og måske senere til sommerfugleorganer, der atter med deres alkymi vil få andre celler til at transformere sig.

Måske en dag vil alle pupperne dag åbne sig og sommerfuglene flyve ud over hele verden..

Nødvendigheden af netværk

Uanset hvor i processen med opbygningen af økosamfundet man står, er det vigtigt ikke at stå alene. Men, specielt i starten, når man arbejder med at opbygge sin vision, er det utrolig vigtigt. Uanset hvor kreativ den enkelte gruppe kan være, er der en risiko for, at den går i stå i sin proces eller slås med at opfinde hjulet igen, hvis ikke der er åbne kanaler til inspiration udefra. I den forbindelse kan jeg kun opfordre både Fejø og Birkegården til at deltage i netværk, både nationalt og internationalt, hvis I ikke allerede har godt gang i det.

Relevante nationale netværk kunne være:

- Landsforeningen for Økosamfund (LØS) <http://okosamfund.dk/>
- Landsforeningen for Økologisk Byggeri (LØB) <http://lob.dk/lob/>
- Omstilling Danmark <http://transitiondenmark.ning.com/>
- Økologisk Forening <http://www.okologi.dk/>
- Permakultur Danmark <http://permakultur-danmark.dk/>
- Dansk Institut for Økologisk Teknik (DIFØT) <http://www.difoet.dk/info/velkomst.htm>
- Kosmopolitisk Alliance <http://www.kosmopolitik.dk/>

Der er sikkert mange flere nationale netværk, som man kunne have gavn af at dyrke. For Fejø er Sammenslutningen af Danske Småøer sikkert interessant <http://www.danske-smaaer.dk/>

Af internationale netværk, kan jeg først og fremmest pege på The Global Ecovillage Network (GEN), Europe. Både for Fejø og Birkegården kunne det være aktuelt at søge om

medlemsskab af GEN Europe med status af "Aspiring Member", hvilket er et medlemsskab for økolandsbyer under projektering. For vilkårene for optagelse under GEN som "Aspiring Member", og for senere at opnå godkendelse som "Full Member", skal man kontakte:

Ulrike Schimmel general secretary of GEN, Sieben Linden
Ökodorf Sieben Linden
38489 Beetzendorf
Germany

info@gen-europe.org

Man kan også benytte kontaktskemaet på <http://gen-europe.org/contact/index.htm>.

Verdenssyn

Verdenssyn er nok den mest luftige af de fire dimensioner. Samtidig er verdenssynet primært, da historien har vist for alle samfund til alle tider, at deres evne til at bestå, har hængt sammen med indbyggernes evne til at knytte deres personlige identitet til det at være en del af fællesskabet. For at kunne opretholde denne fællesskabsfølelse, er et fælles verdenssyn vigtigt. Det fælles verdenssyn kan defineres som kombinationen af et fælles idégrundlag og et fælles værdigrundlag. Begge dele kan styrkes ud fra fælles ritualer og praksis, herunder også spiritualitet. En fælles spiritualitet er ikke en forudsætning for at integrere individet i fællesskabet, selvom den er en væsentlig faktor i spirituelt funderede alternative samfund. I vores moderne multietniske vesterlandske samfund, har vi ikke tradition for et fælles verdenssyn funderet i spiritualitet. Den bedste løsning i denne situation er nok en fælles vision, der er bred og tolerant nok til at samle alle de forskellige spirituelle opfattelser i et fælles kludetæppe af et verdenssyn med respekt for forskelligheden. Måske er de smukkeste ord omkring spiritualitet i et fællesskab sagt af den Vietnamesiske Buddhist Munk Thich Nhat Hanh:

"Den næste Buddha vil ikke komme i form af et individ. Den næste Buddha kommer måske i form af et fællesskab, et fællesskab, der praktiserer kærlighed og tilgivelse, et fællesskab, der praktiserer at leve bevidst. Dette er måske den vigtigste ting vi kan gøre for jordens overlevelse".

Organisationsstruktur bør udspringe af verdenssyn

For at fungere optimalt, må samfundets organisationsstruktur nødvendigvis udspringe af indbyggernes verdenssyn. Et eksempel kunne være valget af en demokratisk struktur. Organisationsstrukturen dukker op igen under dimensionerne social og økonomi.

Fælles Vision skabes af individuelle Drømme

Det fælles idé- og værdigrundlag er det fundament, hvorfra man i fællesskab skal opbygge den vision, ud fra hvilken samfundet skal tage form. Den stiftende gruppe er nødt til at blive enige om det fælles idé- og værdigrundlag, og herefter må de, der kommer til senere, sige "ja" til dette grundlag, når de tilslutter sig gruppen.

Det fælles idé- og værdigrundlag skal gerne kunne formuleres så enkelt og forståeligt som muligt, så alle, der vil, kan være med.

Når alle er kommet med på dette fælles grundlag, skal der drømmes. Alles individuelle drømme skal komme til udtryk i samfundets fælles vision. Det er vigtigt, at alles drømme kommer med, og at den fælles vision gøres bred nok til at kunne rumme alles individuelle drømme - ellers risikerer man at tabe dem. Det er også vigtigt at holde drømmen ved lige.

Drømmeprocessen må aldrig stoppe, men skal blive ved med at vokse organisk. Når nye medlemmer kommer til, skal deres drømme kunne føjes til den fælles vision, ligesom knopper der spirer ud fra en plante. Evnen til hele tiden at kunne spire nye drømme er et vigtigt tegn på at fællesskabet er levedygtigt.

Vision og drømmearbejde omfatter alle 4 dimensioner

Ligesom visionen skal kunne rumme alles individuelle drømme, er den også nødt til at omfatte alle aspekter af samfundet. Derved kommer visionen til at omfatte alle fire dimensioner, selvom den tager sit udgangspunkt i verdenssynet.

Løftepunkter - hvor visionen peger mod det universelle

Vi mennesker stræber ofte mod at vise det gode eksempel og være et foregangsbillede for andre. Det giver energi og entusiasme til fællesskabet, hvis man oplever, at man ved at leve sin vision viser "vejen" for andre. Når folk udefra oplever samfundet som progressivt og et forbillede, giver de positiv feedback til samfundet.

Projektet får et løft, når visionen hæves til et overordnet samfundsnyttigt niveau. Dette kan være vigtigt, ikke mindst, når man skal søge fondsmidler.

Derfor har jeg valgt at kalde de dele af visionen, der peger mod det universelle, eller kort sagt bare kan kopieres og genbruges af andre, for løftepunkter.

Verdenssyn - Damanhur

Når man går ind på Damanhurs hjemmeside møder man definitionen:

- Damanhur er en kollektiv drøm, der er blevet transformeret til virkelighed gennem positive tankers kreative kraft.
- Det er et laboratorium for fremtiden, et frø, der har groet i over tredive år, idet det konstant har transformeret og fornyet sig selv, så det kunne bringe liv til den virkelighed, som dets indbyggere i fællesskab drømte og byggede.

Meget tydeligere kan man næsten ikke formulere vigtigheden af Visionen og Drømmene og evnen til at forny disse undervejs!

Damanhur er et spirituel samfund, og da jeg ikke har sat mig nærmere ind i deres spirituelle begrebsverden, kan jeg kun tilbyde en kortfattet overfladisk beskrivelse i dette afsnit. Da Damanhurerne dyrker en socialt engageret spiritualitet, vil jeg til gengæld komme med supplerende bemærkninger omkring de forskellige spirituelle veje under afsnittet den sociale dimension.

Damanhur er stiftet af en esoterisk spirituel gruppe, og er et godt eksempel på et samfund, hvor spiritualiteten har været en stærk sammenholdende kraft, specielt for kerne-gruppen, der i sin tid har stiftet samfundet. Også i dag har spiritualiteten en vigtig plads, hvilket er synligt gennem indbyggernes regelmæssige spirituelle praksis. Det er mit indtryk, at der er stor tolerance og åbenhed for store variationer af engagement i den spirituelle del af fællesskabet.

Templerne har næsten helt fra starten fungeret som et meget synligt symbol på sammenholdet og fællesskabet i Damanhur, og jeg vurderer, at dette meget synlige fælles projekt har en stor del af æren for Damanhurs succes.

Stræben mod det universelle har fra starten været en del af Damanhurs vision, idet man fra starten har tilstræbt at lave en model for et fremtidigt bæredygtigt samfund - vel at mærke en model med universal gyldighed.

Føderationen - "Federation of Damanhur"

Visionen om at være et foregangsbillede ses tydeligt i Damanhurs organisationsstruktur, hvor man har organiseret sig som en føderation, "Federation of Damanhur", på samme måde som f.eks. USA. Føderationens fælles værdigrundlag er beskrevet i "Constitution of Damanhur", som er Damanhurs grundlov <http://www.damanhurblog.com/the-constitution-of-damanhur/>.

Regioner i Damanhur

Føderationen er opdelt i et antal Regioner, som igen er opdelt i et antal Nucleoer, som er kerne-bo-enheder af størrelsesorden 20-30 mennesker, der bor sammen, typisk i et stort hus. På grund af Damanhurs ret store geografiske spredning, deler regionerne ikke nødvendigvis grænser med hinanden, men kan være adskilt af landområder, der ikke ejes af Damanhur.

Kerne-bo-enheden i Damanhur - Nucleo

Når man flytter ind i Damanhur, vælger man en Nucleo at flytte ind i, efter interesse, idet de forskellige Nucleoer alle har specielle projekter/interesseområder, som kunne være f.eks. alternativ energi, kunst, landbrug, internationale relationer. Det hænder derfor ofte, at man skifter Nucleo i takt med, at ens interesser ændrer sig.

Samfundet ledes gennem et forholdsvis kompliceret repræsentativt demokrati, hvis øverste post er "Queen and King Guides", en kvindelig og en mandlig præsident, som er på valg hver 6. måned.

Når man undtager det historiske faktum, at man gennem en del af Damanhurs historie har hemmeligholdt eksistensen af templerne for omverdenen, udviser Damanhur en stor åbenhed. Man engagerer sig i lokalsamfundet ved at stille op til kommunalbestyrelsen, deltage i det frivillige brandkorps, afholde markeder og gøre andet frivilligt arbejde. Samtidig tilbyder man et stort antal kurser til internationale kursister, og er åben overfor at folk kan komme og "prøve-bo" i Damanhur. Man er aktiv indenfor sundhed, fødevarer og alternativ energi og tilbyder services og undervisning inden for disse områder.

Hvis man vil læse mere om spiritualitet i Damanhur, kan jeg anbefale artiklen "Spirituality in Damanhur" af Macaco Tamerice p 235-241 i Gaia Educations "Worldview Key - the song of the earth", Permanent Publications 212, ISBN 978 1 85623 095 7. Bogen kan købes på Gaia Educations hjemmeside, under "The Four Keys" <http://www.gaiaeducation.org/index.php/en/publications/4-keys.html>.

Verdenssyn - Fejø

Hos Fejøl Permakultur og Omstillingsinitiativ er man i fuld gang med "drage drømme", idet man er begyndt at arbejde med værktøjet "Dragon Dreaming" (se længere fremme i rapporten) til at "synkronisere" gruppens drømme. Jeg skal ikke tage resultatet af dette arbejde på forskud, men vil blot komme med nogle idéer til inspiration.

Med ordene Permakultur og Omstilling er man allerede på vej. Permakultur er jo en design filosofi, og i den kan man finde mange input til det fælles idé- og værdigrundlag. Man kunne f.eks. tænke sig, at man forsøgte sig med at lave et Permakultur design for hele Fejøl. På dette område vil jeg dog trække mig tilbage og lade Permakulturfolkene på Fejøl tænke tankerne. Med hensyn til ordet Omstilling drejer det sig om omstilling af Fejøl til et bæredygtigt samfund, hvilket betyder, at man må stræbe hen imod en højere grad af selvforsyning både med fødevarer, energi og andre fornødenheder, men også at man må stræbe mod social bæredygtighed ved at skabe sociale strukturer, så folk kan oppebære et levned på øen. Herved kommer visionen til at omfatte de tre andre dimensioner: Social, Økonomi og Økologi.

Hvor kan man på Fejøl finde løftepunkter, der peger mod noget mere universelt? Her er nogle idéer. Find selv på flere:

- Bæredygtig model for Danmarks Små-øer
- Bæredygtig model for udkants-Danmark
- Æblets Ø - som del af et større netværk (Se: One Village One Product Movement)
- Tang Øen (som ovenfor)
- GMO frit Fejøl

Hvor kan Fejøl lære af Damanhur? Damanhur er naturligvis et forgangseksempel, som de fleste økosamfund ville kunne lære et eller andet af, men dér hvor jeg umiddelbart ser et lighedspunkt, er den geografiske spredning. Damanhur er en føderation af et antal mindre bo-enheder med hver deres individuelle struktur, hvor de enkelte bo-enheder er samlet i regioner. Regionerne ligger som "øer" spredt udover et større landområde, hvor store arealer ikke ejes af Damanhur. Se <http://www.damanhur.org/about-us/1253-the-federation-of-damanhur>.

Denne struktur minder om den måde, hvorpå medlemmerne af "Fejøl Permakultur og Omstillingsinitiativ" bor spredt udover hele Fejøl. Derfor forestiller jeg mig, at en lignende omend væsentlig simplificeret føderal organisationsstruktur vil være velegnet til at definere økosamfundet på Fejøl, herunder specielt definere dets afgrænsning til det omkringliggende lokalsamfund. Strukturen har flere fordele. Indbyggerne i økosamfundet får en oplevelse af at dele et fælles landområde, det er nemt at indlemme nye husstande ved knopskydning, og strukturen er forståelig for omverdenen, herunder GEN Europe. Herudover har strukturen også den fordel, at den kan kopieres og anvendes i stort set hvilket som helst lokalsamfund under omstilling, hvorved den giver Fejøl et løft.

Verdenssyn - Birkegården

Kernegruppen bag Birkegården har været så venlige at sende mig kopi af deres dias show, hvoraf deres vision fremgår. Her følger et udpluk:

- Vi vil skabe et bæredygtigt økosamfund med 10 - 15 husstande på en eksisterende økologisk gård på 11 ha.

Kulturel/Spirituel vision for Birkegården

- Vi ønsker at bidrage aktivt til udvikling af landdistrikterne ved at tiltrække ressourcestærke borgere til at opbygge nye moderne landsbyer.
- Vi mener at det er vigtigt at sætte nogle forsøg i gang med alternative leveformer, som kan blive et eksperimentarium for udviklingen.

Kernegruppen bag Birkegården er kommet godt fra start med deres vision. Jeg er sikker på, at den beskrevne vision har styrke til at tiltrække flere, som vil deltage i projektet. Det er så vigtigt at huske på, at drømmen er en vedvarende proces, og at de nytilkomne skal opfordres til at bidrage med deres individuelle drømme.

Birkegårdens vision går ud over blot at etablere et lokalt økosamfund, og peger i retning af at vende den nuværende udvikling, hvor landdistrikterne affolkes, ved at tiltrække ressourcestærke borgere til at opbygge nye moderne landsbyer.

Med den nuværende økonomiske afregningsmodel i landbruget er Birkegården for lille til at en familie kan leve af den, og familien har derfor været afhængig af en lønindtægt ved siden af. Birkegården tilhører derfor en større landbrug, der med stor sandsynlighed vil blive solgt og opkøbt af et større landbrug. Opkøb kan betyde, at et diversificeret, i dette tilfælde også økologisk, mindre landbrug bliver lagt ind under et industrielt landbrug baseret på mono-kultur. Nettoresultatet er tab af diversitet.

Samtidig med at økosamfundet etableres på Birkegården, bevares det økologiske landbrug på gården og kommer til at fungere som et CSA (Community Supported Agriculture), der drives af samfundets beboere, og som rigeligt vil kunne producere til mere end eget forbrug. Birkegården kan således ses både som en model til bevarelse af diversitet og mindre landbrug, og til genbefolkning af landdistrikterne.

Organisationsstrukturen for Birkegården kan formodentlig forblive ret ukompliceret, eftersom der er tale om, at folk bor sammen, og formodentlig kommer til at eje stedet i fællesskab. Der kan være en fordel i at organisere landbrugsdelen og bo-gruppen for sig, men der er ikke behov for en føderal struktur, nok snarere en struktur, der minder om en Nucleo i Damanhur. Samfundet på Birkegården er lille, og vil for at kunne forny sig selv kunne have glæde af at engagere sig i eksterne netværk, såsom LØS, GEN, Økologisk Landsforening og Permakultur Danmark.

Gruppe værktøjer

Gruppe værktøjerne kan benyttes allerede ved udarbejdelsen af visionen under verdenssyn, men fortsætter naturligvis ind i den sociale dimension. Derfor lægger jeg afsnittet her.

En væsentlig del af pensum i EDE kurset er at lære at arbejde med grupper. Vores egen gruppe af kursister og lærere blev flittigt anvendt til at øve sig på. Startende med hvordan vi selv agerede, når vi gik ind og skulle tale foran gruppen, gik vi videre med forskellige metoder, til, hvordan man kan organisere kommunikationen indenfor en gruppe.

Beskrivelsen har kun til hensigt at give en oversigt - du opfordres til selv at opsøge uddybende information.

Leadership Presence - Fundamentals of Presentation

En metode til at bevidstgøre sig selv om, hvordan man optræder og opfattes af andre, når man taler i en gruppe. Metoden systematiserer, hvordan man i sit udtryk veksler mellem de fem elementer: jord, luft, vand, ild og æter, og giver en overskuelig liste over teknikker, man kan anvende under forløbet. Det hele anskueligt på en A4 side.

Udviklet af Robin Alfred i samarbejde med Oliver Mythodrama.

<http://www.oliviermythodrama.com/>

Hero's journey

Hero's Journey er en fortælle-metode baseret på et basalt mønster, som angiveligt skulle findes i alle gamle mytologier. Metoden blev udviklet af Joseph Campbell i 1949, og giver en slags arketypisk kraft til fortællingerne.

Vi brugte metoden til at fortælle vores livshistorie for andre fra gruppen, idet tilhørerne skulle lytte, som om de var et mytologisk væsen fra naturen, f.eks. en kæmpe eller et vandfald.

<http://en.wikipedia.org/wiki/Monomyth>

<http://herosjourneyfoundation.org/>

Dragon Dreaming

Dragon Dreaming er en holistisk og gruppeorienteret metode til projektstyring, hvor man kan synliggøre projektet og involvere en stor gruppe i arbejdet uden at miste overblikket. Man kunne kalde Dragon Dreaming et kreativt, gruppeorienteret projektstyringsværktøj. Dragon Dreaming er den oplagte metode, når folks individuelle drømme skal kittes sammen til en fælles vision, som senere skal konkretiseres i en handlingsplan. Fejø er allerede startet på Dragon Dreaming, og jeg kan kun anbefale det til Birkegården også.

<http://dragondreaming.org/en/introduction/>

<http://dragondreaming.org/en/12-steps/>

Der kan gratis downloades et grafisk værktøj, yEd Graph Editor, som understøtter Dragon Dreaming http://www.yworks.com/en/products_yed_about.html

Conflict facilitation

Konflikt håndtering: Vi arbejdede med en metode til konflikt håndtering fra Transition 2 Resilience <http://transition2resilience.org/>. Der blev udleveret to stykker A 4 papir.

Open Space

Open Space er en selvorganiserende mødeprocess for selv store grupper, hvor man først mødes i plenum, med et fælles formål, men uden fælles dagsorden. Med hjælp fra mødelederen skaber man så en dagsorden, idet personer, der ønsker at sige noget præsenterer deres emne på en flip-over, og mødelederen hjælper med at allokere tid og sted for de pågældende indlæg. De mødedeltagere, der ikke selv holder et indlæg, kan så opsøge de emner, der interesserer dem og eventuelt veksle mellem flere. Vi brugte en dag på Open Space, hvor mange forskellige emner blev bragt til torvs.

Open Space Technology blev udviklet af ledelseskonsulent Harrison Owens i midt '80erne.

http://en.wikipedia.org/wiki/Open-space_technology

<http://www.openspaceworld.org/>

World Café

World Café er en mødeform, hvor en større gruppe deles op i mindre grupper af 4-5 deltagere, der bænkes omkring små café borde. Én af deltagerne ved bordet er vært. Der er på forhånd aftalt et emne til diskussion. Man diskuterer herefter i en runde, der varer 20 minutter. Noter skrives ned, evt. på papirdugen. Herefter flytter deltagerne til nye borde, undtagen værten, som bliver siddende ved bordet. Værten præsenterer udkommet af forrige rundes diskussion, og en ny runde begynder med de nye gæster. Man afholder oftest tre runder i alt. Til slut runder man af med en opsamlingsrunde, hvor man høster udbyttet af diskussionerne.

<http://www.theworldcafe.com/method.html>

Spiral Dynamics

Spiral Dynamics er en teori omkring menneskets udvikling, introduceret i en bog i 1996 af Don Beck og Chris Cowan baseret på en psykologisk teori af Clare W. Graves.

Teorien går ud på at mennesker skaber konceptuelle modeller af virkeligheden for at kunne løse de (mentale) udfordringer de udsættes for. Disse konceptuelle idéer er organiseret som et system af kerneværdier i den kollektive intelligens kaldet "v memes", eller "Værdi memmer". Værdi memmerne fungerer som et organiserende princip, der udtrykker sig gennem tankemønstre, der replikerer sig selv og som blot kaldes memmer - uden v. Disse memmer har fungeret som mere eller mindre lukkede tankesystemer, der har udviklet sig gennem menneskets kulturhistorie. Pludselig er der sket et skred i udviklingen, hvor den kulturelt førende elite er sprunget til et nyt meme, som ved et kvantespring. De har således været i stand til, om man så må sige "at tænke udenfor boksen", og har derved udviklet et nyt tankesæt. Ifølge teorien kan mennesker befinde sig i forskellige memmer, selvom de lever i samme kultur og tæt på hinanden. Personer i forskellige memmer har vanskeligt ved at forstå hinanden. Spiral Dynamics opererer i øvrigt med to forskellige niveauer af memmer, eller "tiers", hvor vi for at løse verdens problemer er nødt til at foretage et bevidsthedsskift fra 1. til 2. niveau (tier 1 til tier 2).

Vi blev på EDE undervist i tankesættene i de 8 forskellige identificerede memmer, og havde en øvelse, hvor vi skulle fortælle en anden person om et emne, hvor fortælleren og tilhøreren forinden, for sig selv havde besluttet, hvilket meme de ville fortælle/lytte ud fra. Vi oplevede, hvor dårligt kommunikationen fungerede, når man kommunikerede på tværs af memmerne, og hvordan det kan være nødvendigt at omstille sig til tilhørerens meme for at få budskabet igennem. En glimrende øvelse, der eksemplificerede, hvorfor der kan være en stor forståelseskløft generationer og samfundsklasser imellem.

http://en.wikipedia.org/wiki/Spiral_Dynamics

<http://spiraldynamics.org/>

Forum

Forum er en gruppe-kommunikationsform, hvor man sidder sammen i en rundkreds, en form for cirkelarbejde. En ad gangen rejser man sig og træder ind i midten af gruppen og fortæller om de følelser og tanker, der fylder en. Det er en kommunikationsform, der skaber en stor intensitet og følelse af nærhed med de andre i gruppen. Under forum-formen går taleretten rundt i rækkefølge, og alle kommer til orde.

Sharing Circle

Sharing Circle er en anden variant af cirkelarbejde, hvor man benytter en "talking Stick", og kun den, der vælger at samle denne "talking stick" op, har taleret. Den giver samme oplevelse af intensitet og nærhed.

Design Groups

Vi arbejdede også i Design Groups, undergrupper, der arbejdede med hver deres design projekt. Jeg deltog i en gruppe, der arbejdede med udvikling af økokommuner i Norge. Design Grupperne mødtes flere gange i løbet af EDE kurset og arbejdede på deres projekter.

Sang og dans

Vi havde ofte indslag af sang og dans, som opvarmning til en session for at løfte energierne. Vi afholdt også nogle fester undervejs, hvor vi lærte hinanden at kende under friere former.

Kunst

Vi blev undervist i kunst, hvor vi dels arbejdede med modellering i ler, og dels arbejdede med et fælles maleri. Det var spændende og inspirerende. Vi skrev også hver især et digt, som vi reciterede overfor gruppen.

Classroom

Endelig havde vi naturligvis også den traditionelle klasseværelses-undervisning, hvor en lærer talte om et emne, der på forhånd var annonceret på dagsordenen.

The Others as a Mirror (Damanhur teknik)

Personal growth and transformation - The others as a mirror. En øvelse, hvor hver fra gruppen nedskriver 4 positive egenskaber og 1 udfordrende egenskab, som man ser hos, hver af de andre deltagere i gruppen.

Én ad gangen kommer deltagerne i gruppen i fokus, hvor de øvrige deltagere i rækkefølge, igennem tre på hinanden følgende runder, først fortæller 2 positive observationer for personen, så den udfordrende observation, og endelig slutter af med 2 positive. Vi kaldte det for en "Shit sandwich", fordi de udfordrende udmeldelser var pakket ind mellem to positive lag. Herefter valgte vi hver en af de andre som mentor og delte med mentor, hvad vi havde fået ud af øvelsen. Herefter udarbejdede vi et program til at arbejde med de problematiske aspekter, og delte igen med vores mentor.

Collective Wisdom - Wisdom of the Crowds

En gruppes kollektive svar på et problem har ofte vist sig mere korrekt, end eksperter svar på problemet. Dette har ført til en teori om, at en gruppe besidder en kollektiv visdom eller intelligens, som kan være en fordel, når der skal tages beslutninger. Vi lavede nogle simple gruppe-øvelser. Når man slår op på nettet, henvises der til flere links:

http://en.wikipedia.org/wiki/Wisdom_of_the_crowd

http://en.wikipedia.org/wiki/The_Wisdom_of_Crowds

<http://www.amazon.com/The-Wisdom-Crowds-James-Surowiecki/dp/0385721706>

http://en.wikipedia.org/wiki/Collective_wisdom

<http://www.collectivewisdominitiative.org/>

<http://www.thepowerofcollectivewisdom.com/>

<http://www.amazon.com/Dialogue-Routledge-Classics-David-Bohm/dp/0415336414>

<http://www.amazon.com/Autopoiesis-Cognition-Realization-Studies-Philosophy/dp/9027710163>

Konklusion på Gruppe Værktøjer

Vi blev præsenteret for, og fik afprøvet en række forskellige gruppe værktøjer.

Gennem hele et økosamfunds livsforløb, er der behov for at sætte kreative processer i gang, for at høste indbyggernes tanker og for at tage beslutninger.

De forskellige værktøjer henvender sig til forskellige situationer. Gruppelederen (facilitatoren) skal vide, hvordan værktøjerne anvendes, og i hvilke situationer de skal anvendes. Både Fejø og Birkegård befinder sig i en opstartsfasen, hvor værktøjet Dragon Dreaming vil kunne være nyttigt.

Den Sociale Dimension

Mennesker er gruppevæsener - flokdyr kunne vi også kalde os. Al arkæologisk vidnesbyrd fortæller os, at menneskers sociale mønster har været at leve sammen i ligeværdige grupper på op til 200 personer, tæt knyttet til naturen. Dette var reglen indtil de første større bysamfund opstod, og ændrede dette mønster. Grænsen på 200 sættes af det maksimale antal personer, som vores mentale kapacitet gør det muligt for os at forholde os til.

De fleste bevidst etablerede økosamfund holder sig under grænsen på 200 personer, hvorunder det er yderst veldokumenteret, at det er muligt at skabe et velfungerende socialt system.

Grænsen på 200 er dog ikke mere magisk, end at man kan komme ud over den ved at dele den større gruppe op i mindre undergrupper, hvor repræsentanter fra de enkelte grupper snakker sammen i en overordnet gruppe. Opgaven er i Damanhur løst gennem repræsentativt demokrati i en føderal struktur. Der findes også traditionelle økosamfund i tredje-verdens lande, som væsentligt overskrider grænsen på 200 personer, uden at jeg kender deres organisationsform.

Veldefineret tilvalgt verdenssyn

Nu er det jo ikke så nemt, at hvis man bare tager en gruppe på under 200 mennesker og sætter sammen, så vil de automatisk fungere godt sammen socialt.

Her kommer dels verdenssynet ind, og dels gruppe værktøjerne fra sidste afsnit. Det er vigtigt, at der er et veldefineret verdenssyn, og at de enkelte medlemmer i gruppen aktivt tilvælger dette.

Eksempel: Empty Centered Organization

Et eksempel på, hvor vigtigt verdenssynet kan være, er organisationsprincippet "Empty Centered Organization" (ECO), som går ud på, at man opbygger en organisation uden en egentlig bestyrelse, men kun med et antal etiske principper til fælles, som det til gengæld er væsentligt, at alle er enige om. Se <http://dragondreaming.org/en/organisation/> . Et

eksempel på sådan en ECO er ungdomsafdelingen under Global Ecovillag Network, som hedder Next GEN <http://gen-europe.org/activities/projects/youth-meeting/index.htm>.

Selvom alle har tilvalgt et veldefineret fælles verdenssyn er der desværre masser af eksempler på, at gruppen ikke fungerer ordentlig sammen socialt - vi er jo kun mennesker, som man siger. Her kommer så gruppe værktøjerne fra forrige afsnit ind.

Rummelighed

Væsentlig for gruppens sammenhold er naturligvis rummelighed. Det nytter ikke, at man tilvælger et fælles verdenssyn, hvis dette verdenssyn er så snævert, at en stor del af gruppen ikke føler, at der er plads til dem. Det er vigtigt at byde hinandens indbyrdes forskelligheder velkommen og at byde mangfoldigheden velkommen (Embracing diversity).

Konfliktløsning

Holdningen til konflikter og konfliktløsning er vigtig for samfundets succes. Konflikter kan nok reduceres, men aldrig undgås. Derfor er det vigtigt med en holdning, hvor konflikter er velkomne, og ikke noget man prøver at undgå eller ignorere. Ofte er det ikke konflikten, der er problemet, men den måde man håndterer konflikten på.

En konstruktiv holdning til konflikter er at betragte dem som muligheder for positiv forandring. Fra denne holdning udspringer udtrykkene: "Conflict bringing the new" og "Conflict arises, where change wants to happen".

En konflikt er et problem, der skal løses, og ifølge Einstein kan et problem ikke løses ud fra det samme bevidsthedsniveau, hvor det er skabt, men kræver et skift til et nyt bevidsthedsniveau, hvor man ser problemet med nye øjne. Med andre ord udfordrer konflikter til et nyt verdenssyn, jævnfør et nyt meme i Spiral Dynamics.

Ressourcefordeling

Endelig er det naturligvis vigtigt, at der er de fornødne ressourcer til rådighed, og at de fordeles retfærdigt til alle medlemmerne af gruppen. Det er kendt, at "hestene bides, når krybben er tom". Denne opgave løses naturligvis indenfor den økonomiske dimension.

Social Dimension - Damanhur

Damanhur er som nævnt tidligere et spirituelt samfund, og et rummeligt et af slagsen. Rummeligheden viser sig umiddelbart i navnet på Templerne, som bærer navnet "Temples og Humankind", altså "Menneskehedens Templer", hvor 35 forskellige religioner er repræsenteret, og der kommer fortsat nye til. Indenfor Damanhurs spirituelle system er der flere forskellige "veje" man kan følge, og samtidig er der andre sociale netværk, som også er gennemtrængt af de samme etiske værdier. Se: <http://www.damanhur.org/philosophy-a-research/spiritual-paths/156-spiritual-paths> og <http://www.damanhur.org/philosophy-a-research/spiritual-paths/38-the-spiritual-ways>.

Der er en stor rummelighed, og mange veje man kan følge igennem systemet, hvor man vil blive eksponeret for Damanhurs verdenssyn. Dette betyder, at alle kender det fælles værdigrundlag, og at der er mindre chance for uenighed på grund af misforståelser. Samtidig skal man også aktivt tilvælge samfundets værdigrundlag, når man søger om

optagelse. Se <http://www.damanhur.org/philosophy-a-research/spiritual-paths/37-the-eight-quests>.

Damanhur har været et samfund i konstant forandring siden det blev grundlagt for snart 40 år siden. Jeg opfatter, at denne konstante forandring har været med til at løse konflikter, idet man i stedet for at gå i stå på grund af konflikterne, har været i stand til at se konflikterne fra et højere perspektiv og løse dem fra et højere niveau. Årsagen til at dette er lykkedes skal nok søges i Damanhurs forskellige skoler og sociale netværk, hvor man beskæftiger sig med meditation, personlig udvikling og udvikling af grupper.

Damanhur er et demokratisk ledet samfund, sådan som det er vedtaget i deres "grundlov". Måden, hvorpå den demokratiske beslutningsproces fungerer på, varierer dog afhængig af hvor i systemet beslutningen sker. Man har udviklet sine egne beslutningsprocesser, og i nogle forbindelser, benytter man en proces, der er næste identisk med Sociokrati. Se <http://www.sociokrati.dk/>
<http://en.wikipedia.org/wiki/Sociocracy>

Mit indtryk er, at demokratiet fungerer godt. Folk er typisk meget venlige og imødekommende overfor besøgende som mig, og udstråler en indre afslappethed og balance kombineret med en meget høj grad af foretagsomhed udadtil, som tilsyneladende ikke giver årsag til stress i den grad, som man kunne forvente i andre sammenhænge.

Der er et velfungerende socialt system i Damanhur, som sikrer beboernes trivsel fra vuggestue til ældrepleje. Man har egen børnehave og skole, og når børnene begynder på en ungdomsuddannelse, som de ikke kan tage i Damanhur, flytter de ind i en "ungdoms Nucleo", hvor de kan bo sammen og dele erfaringer sammen. Mange unge vælger, selv efter en videregående uddannelse, at komme tilbage og fungere i Damanhur som f.eks. læger, tandlæger eller jurister.

Mangel på arbejdspladser er et problem i hele Norditalien. Mange indbyggere i Damanhur, må derfor rejse langt for at komme på arbejde, men føderationen gør en aktiv indsats for at skabe lokale arbejdspladser, og på nuværende tidspunkt er det lykkedes at skabe arbejdspladser til 60% af indbyggerne indenfor føderationen. Arbejde med undervisning, børnepasning og sygepleje varetages naturligvis af samfundets beboere, men herudover har man også grundlagt byggevirksomheder, og virksomheder, der arbejder med energi, hvor den største er solvarme/solcelle-virksomheden Solara Energy
<http://www.solaraenergy.it>.

Man har fokus på sundhed i Damanhur, og er i størrelsesorden 70% selvforsynende med egne økologisk producerede fødevarer. Herudover har man eget supermarked "Tentaty", kun med økologiske varer, hvor Damanhur selv har testet fødevarerne på bio-molekylært niveau, inden de er blevet godkendt til salg. Man har et sundhedssystem bestående både af alternative behandlere og traditionelle læger, tandlæger og fysioterapeuter. Man satser meget på forebyggelse, herunder regelmæssige samtaler om helbred og forebyggende prana-terapi <http://www.damanhur.org/healing-in-damanhur/10-healing-in-damanhur>. I hver Nucleo har man en helbredsansvarlig, som man rapporterer til om uregelmæssigheder i sit helbred, så man kan være på forkant med at forebygge en sygdom, der kunne være på vej.

Man satser på, at indbyggerne skal kunne blive boende i deres Nucleo hele livet, hvis de ønsker det. Man tilbyder således også ældrepleje og terminalpleje for ældre beboere i deres hjem, og de ældste beboere, som jeg mødte, var da også på den anden side af 90.

Som nævnt under verdenssyn, er kerne-bo-enheden, Nucleoen, i Damanhur funktionsopdelt, hvor man arbejder/interessere sig for samme område/projekt, selvom sammenflytning af ægtepar/kærestepar nok har resulteret i en vis opblødning på dette område. Selvom at man bor sammen og arbejder på samme projekt, kan man som bosiddende i samme Nucleo, godt følge forskellige veje indenfor Damanhurs spirituelle system og sociale netværk. På denne måde får man tilgodeset mangfoldigheden og rystet folk sammen på tværs af, hvor de bor.

Nucleoen, folks sociale base, huser typisk 20 - 30 beboere. Blandt beboerne vælges 8 koordinatore, 4 kvinder og 4 mænd, som parvis har ansvar for 4 hovedområder, som er defineret ved de 4 elementer: Jord, vand, ild og luft, og omfatter følgende ansvarsområder:

Jord: Indkøb, fødevarer, kompost, køkkenhave og husdyr

Vand: Helbred, uddannelse, køretøjer og transport, vand og afløb

Ild: Opvarmning, velkomst, vedvarende energi, byggeri og indretning

Luft: Tekstiler, kommunikation, fester og højtideligheder

En del møder er nødvendige, herunder ugentlige "hjerte" møder, tekniske møder og Nucleo-møder samt møder indenfor hvert af de 4 elementer efter behov.

Social Dimension - Fejø

Som jeg nævnte under verdenssyn, kan jeg se en fordel for Fejø, ved at etablere sig under en føderal struktur ligesom Damanhur, blot simple.

En væsentlig forskel mellem Fejø og Damanhur er, at medens Nucleoerne i Damanhur består af 20 - 30 personer, der har valgt at flytte sammen, vil Nucleoer på Fejø typisk være traditionelle familier og følger med færre beboere og i mindre huse.

Når vi ser på den traditionelle danske familiekultur, indebærer den en fare for at familien lukker sig om sig selv og isolerer sig for omgivelserne. Eftersom vi alle er præget af denne familiekultur, er det min opfattelse at vi specielt her i Norden er nødt til at gøre en ekstra indsats for at styrke følelsen af at være en del af et fællesskab.

Jeg mener derfor, at et kommende økosamfund på Fejø kunne have glæde af at definere en "grundlov", der kan fungere dels som et fælles værdigrundlag og dels som et sæt samspilsregler for, hvordan man færdes og omgås hinanden som en del af fællesskabet.

Jeg benytter med vilje betegnelsen "grundlov" og ikke blot vedtægter, for at man kan forstå, at det er noget centralt, der skal tages helt seriøst. Samtidig, er det vigtigt, at regelsættet virker som attraktive privilegier og spilleregler. Nogle der får omverdenen til at fornemme, at man har det sjovt sammen, så andre får lyst til at spille med og dermed blive en del af fællesskabet. Det er nødvendigt at fællesskabet har nogle veldefinerede grænser, så indbyggerne kan kende deres "land" og føle ansvar og ejerskab for det. Samtidig er det også vigtigt med masser af "porte", hvor man kan invitere folk udefra indenfor.

Det er nødvendigt at opfinde nogle nye spilleregler for omgangsformerne, således at man, selvom om man bor i et familieejet én-familie-hus, kan opfatte sig selv som en del af et større fællesskab. Man kunne have arealer i haverne, som man dyrkede i fællesskab. Det ville måske kræve, at man gav alle ret til uvarslet at dukke op i ens have for at passe dyrkningsarbejdet, benytte ens haveredskaber og have adgang til veldefinerede fællesfaciliteter som f.eks. spisebord, vand og toilet. Man kunne deles om maskiner og redskaber og på den måde minimere investeringerne. Man kunne lave en indkøbsforening og assistanceordning, hvor man hjælper hinanden, når nogen er syge, har brug for at få passet børn eller høns, eller af anden grund mangler hjælp. En dele-bil-ordning var også en mulighed. For også at dele det sjove kunne man have en ugentlig eller månedlig kage-bage-dag, hvor man skiftedes til at bage og komme på besøg hos hinanden. Alle aktiviteter, hvor man har det sjovt sammen vil være givende for fællesskabet.

De tungere sociale opgaver, såsom vuggestuer, børnehaver, skoler, ældrepleje og pleje af langtidsyge vil kræve kommunens indsats, men hvis fællesskabet kan hjælpe til i marginalsituationerne, vil det højne kvaliteten af det sociale sikkerhedsnet.

Et økosamfund på Fejø har potentiale til at blive relativt stort, idet Fejø i dag kun har omkring 500 beboere, hvor der i tidligere tider har levet 2000 mennesker på øen. Den stiftende gruppe består af omkring 10 personer, hvorfor det er begrænset, hvor mange opgaver de kan påtage sig. Specielt i en opstarts tid kan det være af stor værdi for Fejø at få inspiration gennem forskellige netværk, samt at opleve at man bliver set af omverdenen.

Social Dimension - Birkegården

Den sociale dimension på Birkegården adskiller sig fra Fejø ved, at man dels bor tættere sammen, dels aktivt vælger at flytte til fællesskabet - i modsætning til Fejø, hvor man som forudsætning bor på øen forvejen og har fællesskabet som et muligt ekstra tilvalg. På samme måde som for Fejø er det vigtigt at definere en grundlov med et fælles værdigrundlag og samspilsregler. Specielt vigtigt er det nok, at det nuværende ejerpar, som er de kommende stiftere af samfundet, på et passende tidspunkt er parate til at give slip på ejerskabet af deres egen private drøm og give plads til fællesskabets større drøm. Dette skal naturligvis genspejles i grundloven og de øvrige vedtægter.

Projektet på Birkegården vil starte med en planlægningsfase og derefter en byggefase, hvor indbyggerne nærmest bliver inviteret til at lære at samarbejde. Desuden vil der være dyrkningen af det fælles landbrug, som kræver løbende samarbejde. Det er derfor næppe nødvendigt at opfinde ekstra projekter for at styrke samarbejdet.

På grund af Birkegårdens geografiske og størrelsesmæssige afgrænsning er der kun behov for en simpel organisationsstruktur svarende til en Nucleo i Damanhur. For at undgå at blive isoleret og lukke sig om sig selv, er det vigtigt, at Birkegården aktivt sørger for vedligeholde sociale kontakter både til lokalsamfund, organisationer og andre økosamfund. Det er noget Birkegården allerede er opmærksom på, som det fremgår af nedenstående punktopstilling af deres sociale vision:

- Tiltrække ressourcestærke personer, som vil være socialt aktive såvel internt i økosamfundet som i det omgivende lokalsamfund
- Inddrage lokalsamfundet i vores aktiviteter

- Uddannelse/kurser i bæredygtighed
- Eksperimentere med demokratiske processer indenfor økosamfundet, såsom sociokrati

Økonomi

Man kan nemt få lede, når man tænker på det globale økonomiske system, fordi det virker så uretfærdigt og problemerne synes så uoverskuelige. Derfor kan man være fristet til at stikke hovedet i busken som en struds og vige uden om at beskæftige sig med økonomi.

Økonomien er som hesten, der trækker vores samfunds vogn. Finanssektoren med de multinationale banker og virksomheder i spidsen har fået lov til at vokse til dimensioner, hvor den har overtaget kontrollen med de nationale regeringer, og derved sat sig ud over loven og demokratiets spilleregler. En ensidig styring af det globale samfund mod økonomisk vækst er naturligvis ikke bæredygtig, og både hest og vogn er derfor på vej udover kanten i forhold til Gaia Educations tre dimensioner, økonomi, økologi og social, og overblikket i form af dimensionen verdenssyn er svært at få øje på.

Ligesom Sovjetunionen brød sammen i 1989, står USA og EU i dag tæt på et økonomisk kollaps. Den amerikanske nationalbank Federal Reserve og den Europæiske Centralbank er begge reelt insolvente. Grækenland, Portugal og Spanien er økonomisk "faldet ud over kanten", og den 17. Oktober 2013 undgik USA i sidste øjeblik en statsbankerot ved at forhøje af gældsloftet, hvilket er en meget kortfristet løsning. Et sammenbrud af verdensøkonomien med deraf følgende nød og mangel på basale nødvendigheder er en reel fare endog på kort sigt.

Strudse taktikken med at stikke hovedet i busken, løser desværre ikke problemerne. Den eneste løsning er at tage tømmerne i hånden og genvinde kontrollen med hesten. Det kunne i praksis foregå ved at de nationale regeringer tager deres suverænitet tilbage og får finansverdenen og de internationale virksomheder ind under loven igen, samtidig med at befolkningerne holder deres regeringer fast på demokrati. Et første skridt i denne retning kunne være gennemførelse af en Glass-Steagall bankopdeling. Se <http://larouchepac.com/glass-steagall> og http://en.wikipedia.org/wiki/Banking_Act_of_1933.

Men, hånden på hjertet, jeg tror at det er svært for befolkningerne at få gennemført forandringer alene gennem det politiske system. Magtbalancen i forhold til finanseliten er for skæv i et samfund, hvor politisk indflydelse købes for penge, og hvor politikerne er dybt afhængige af finanselitens penge og ofte står fjernt fra befolkningen. Jeg tænker, hvis vi som befolkning skal have mere gennemslagskraft og kunne beskytte os mod "økonomisk uvejr", må vi organisere os i større og mere modstandsdygtige økonomiske enheder.

Uden socialt sammenhold og en udstrækning af fælles økonomi, bliver økolandsbyen blot et parcelhuskvarter med økologisk glasur. Når økolandsbyen organiseres med en solid fælles økonomi, kan der opnås besparelser, der letter den enkelte indbyggers privatøkonomi, og derved giver indbyggerne større økonomisk og social tryghed. Hvis man samtidig investerer i en større grad af selvforsyning, opnår man en større økonomisk modstandskraft, hvis det økonomiske system en dag braser sammen. Jeg kunne godt

forestille mig, at et netværk af økolandsbyer med en solid økonomi kunne blive et attraktivt forbillede for det øvrige samfund, den dag krisen for alvor kradser.

Økonomi - Damanhur

I Damanhur har man formået at styre sin egen skæbne, ved at skabe økonomisk vækst og arbejdspladser uden, at det er gået ud over det sociale fællesskab. Jeg tror, at mange af deres landsmænd kunne misunde dem denne position i et Italien med 33 % arbejdsløshed og trængt økonomi, ifølge kilder fra Damanhur.

Specielt bemærkelsesværdigt omkring Damanhurs økonomi må nævnes, at det er lykkedes at bygge samfundet op med meget lille grad af fremmed finansiering. Man har fra et tidligt tidspunkt prioriteret i videst muligt omfang at undgå banklån, og det er åbenbart lykkedes.

Når man samler de økonomiske ressourcer i én pulje, får man større økonomisk gennemslagskraft. Dette faktum benyttede man sig også af i Damanhurs opstartsfase. Dengang i '70erne kom alle deres løn i en fælles pulje, ligesom jeg har forstået, at man stadigvæk gør på økofællesskabet Svanholm i Danmark. Samfundet betalte så til gengæld den enkeltes udgifter efter behov. Man kunne her virkelig tale om at yde efter evne og nyde efter behov.

Efterhånden som samfundet voksede sig større i løbet af '80erne, blev det opdelt i flere selvstændige økonomiske enheder, og i '90erne blev der gennemført en økonomisk harmonisering, hvor den enkelte indbygger selv er kommet til at styre hele sin økonomi og hvor alle betaler et minimumsbeløb, "quota" til samfundet. Dog er der også lagt ind i den økonomiske model, at folk med større indkomst kan bidrage yderligere til at betale til de fælles byrder. "Quotaens" størrelse afhænger af hvilken Nucleo man bor i, og ligger på 800-1000 € om måneden. Den dækker dog ud over husleje og driftsudgifter til Nucleoen også bidrag til driften af "Federation of Damanhur", samt opsparing til sygedagpenge, arbejdsløshedsdagpenge og alderspension.

Damanhur er på nuværende tidspunkt en kompleks økonomisk størrelse, der omfatter omkring 80 forskellige økonomiske enheder i form af selskaber, foreninger og fonde. Årsagen til denne kompleksitet skal søges i to forhold.

- Det ene forhold er, at lovgivningen ikke understøtter fællesskaber særlig godt. For at opnå løsninger, der understøtte fællesskabets behov, har man valgt komplicerede og ofte dyrere juridiske konstruktioner, frem for at gå på kompromis med fællesskabets idealer.
- Det andet forhold er sikkerhed, sikkerhed og sikkerhed. Damanhurerne går både med livrem og seler. De bygger deres samfund ligesom en flyvemaskine - hvis et system går ned, er der altid et andet til at overtage opgaven. En økonomiske enhed, f.eks. et selskab, kunne potentielt gå fallit, men så vil der altid være et andet til at overtage opgaven.

Rygraden i Damanhurs økonomi består af et antal kooperativer. Såvidt jeg har forstået, er et kooperativ identisk med den danske selskabsform andelsselskabet.

<http://www.lov24.dk/a/definition-af-et-andelsselskab>

Federation of Damanhur ejer et antal kooperativer, som så igen ejer bygninger og landbrug. Kooperativet udgør en både solid og fleksibel struktur, som er god til at varetage driftsopgaver. Kooperativerne kan eje andele i hinanden, hvilket gør det nemt at regulere pengestrømmene via foreninger, som man kan indbetale til og et antal fælles fonde til opsparing. Herudover ejer Federation of Damanhur også et antal selskaber, svarende til aktieselskaber, der huser indtægtsgivende virksomheder, såsom solvarme selskabet Solara Energy www.solaraenergy.it

Kooperativerne varetager også den funktion, at de kan fungere som en sparekasse <http://da.wikipedia.org/wiki/Sparekasse> for Damanhurs indbyggere, samt en investeringsforening for de af indbyggerne, der ejer formue. Der er en lovgivningsmæssig forskel på en sparekasse og en bank. Damanhur overvejede på et tidspunkt at åbne deres egen bank, men det ville blive for dyrt administrativt på grund af strengere dokumentationskrav end til sparekasser. En sparekasse kan varetage de almindelige bankforretninger, såsom at modtage lønindbetaling og betale ens faste udgifter.

Indbyggerne i Damanhur kan føle ejerskab til hele helheden, om man så må sige, idet de solidarisk betaler til helheden, uanset hvilken Nucleo de bor i. Indbyggerne har derfor mulighed for at flytte imellem forskellige Nucleoer uden at det ændrer deres ejerskab eller tilhørsforhold, hvilket giver langt større fleksibilitet end ved almindelig selveje af et hus.

Tilflyttere med formue, der tilflytter Damanhur efter måske at have solgt deres hus, vælger ofte at lade Damanhur forvalte deres private formue, og vælger efter eget hjerte i hvilken af Damanhurs aktiviteter de ønsker at placere deres investering, f.eks. i solvarme, skoler, fast ejendom, bageri, landbrug eller mejeri.

Der er ganske vist en indeksregulering, men investeringen er snarere etisk end profitorienteret. Pengene får man så ud igen, hvis man vælger at fraflytte Damanhur. Damanhur må anses for en yderst solid investering, idet alt er baseret på fysisk økonomi og reelle værdier, såsom fast ejendom, jord og produktion.

Federation of Damanhur er en stor arbejdsgiver, idet det er lykkedes at skabe så mange job, at 60% af Damanhurs indbyggere har et lønnet job indenfor føderationen, dvs. rundt regnet 360 arbejdspladser. En stor del er naturligvis servicejobs indenfor føderationen, men det er også lykkedes at skabe indtægtsgivende virksomheder, der tjener penge ved handel med omverdenen: Solara Energy www.solaraenergy.it, det økologiske supermarked Tentaty www.tentaty.it, den økologiske byggevirkomhed MBM, universitetet University at Damanhur, som tiltrækker udenlandske studerende, <http://www.damanhurwelcome.com/index.php/en/home-eng/university-at-damanhur>, templerne <http://www.thetemples.org/>, som tiltrækker mange besøgende, en rig produktion af mange forskellige typer kunst, restaurering af malerier for museer, et varieret udbud af sundhedstilbud, herunder også et helsecenter for hele Valchiusella dalen med læge, tandlæge, fysioterapeut og kiropraktor. Herudover findes der restauranter, caféer, Bed and Breakfast, frisører o.s.v.

Læs her Damanhurs egen beskrivelse af deres økonomiske vision <http://www.damanhur.org/economic-vision-a-credito/1274-the-economic-vision>, samt hvordan de selv beskriver deres økonomiske system <http://www.damanhur.org/economic-vision-a-credito/1552-the-economic-system-in-damanhur>.

Komplementære pengesystemer og Creditoen

Når Damanhurs økonomi diskuteres, kan man ikke undgå det interessante faktum, at de har indført deres egen komplementære valuta, Creditoen, som veksles 1:1 med Euroen, og som kun cirkulerer inden for Damanhur og lokalområdet

<http://www.damanhur.org/economic-vision-a-credito/1275-the-credit>. Dette komplementære pengesystem er helt lovligt i Italien, men ville ikke være det i flere andre EU, herunder vist nok ikke i Danmark. I Tyskland er lignende komplementære pengesystemer lovlige, og i f.eks. Sydafrika har staten decideret indført komplementære pengesystemer for at udvikle visse regionale områder.

Fordelen ved et komplementært pengesystem, der kun cirkulerer lokalt, er, at det forhindrer pengene i at sive ud af lokalområdet, og derved styrkes den lokale økonomi.

Komplementære pengesystemer kan overordnet opdeles i to typer, yin typen og yang typen.

Yin typen

Yin typen er en lidt blødere form for komplementær valuta, idet den ikke eksisterer i forvejen som en møntform, men opstår i forbindelse med et bytteforhold imellem to parter. Eksempler kan være byttehandel af produkter, hvor penge ikke er involveret, eller bytte af ydelser time mod time. Se f.eks. <http://www.timebanking.org/about/what-is-a-timebank/> og <http://www.getrichslowly.org/blog/2008/03/13/an-introduction-to-time-banking/>

Yang typen

Yang typen er en hårdere form for komplementær valuta, idet der er involveret en tredjepart, som udsteder valutaen, og valutaen samtidig kan omsættes til varer og tjenesteydelse og veksles til anden valuta. Mængden af yang valuta, der skal sættes i cirkulation, afhænger af omsætningen, og det er nødvendigt at valutaen er funderet på en sund fysisk økonomi, for at det giver mening.

Det er en tommelfingerregel, at det først kan betale sig at indføre Yang typen af komplementær valuta, når et samfund består af flere end 200 indbyggere.

I Damanhur giver det mening at benytte Yang type komplementær valuta, idet Creditoen understøttes af Damanhurs solide fysiske økonomi, og den kan omsættes mellem mere end 1000 mennesker, når lokalsamfundet regnes med.

Internationale trends

Vi havde Kosha Joubert, som er President for GEN International, som lærer på EDE-uddannelsen, og hun kunne fortælle, at der for tiden er voksende international interesse i at etablere handelsudveksling mellem økosamfund og i at udvikle komplementære valutaer, som kan bruges til vareudveksling samfundene imellem.

Denne interesse er forståelig set i lyset af den usikre globale økonomiske situation, hvor de ellers stærke valutaer, såsom Euroen og Dollaren er ved at miste deres troværdighed, hvilket viser sig f.eks. ved, at centralbankerne er reelt insolvente og ved, at man overvejer at skifte afregningen af olie fra Dollaren til en anden valuta.

Disse spæde forsøg på at skabe en sund samhandel er interessante, idet de kan være de indledende skridt til at skabe den "Gaian League", som økonomen Ross Jackson omtaler i sin bog "Occupy World Street", som er vigtig for en global omstilling til en fair og bæredygtig verdensorden. Se <http://www.occupyworldstreet.org/> og Ross Jackson: "Occupy World Street - A global roadmap for radical economic and political reform" side 210 - 223, Green Books 2012, ISBN 978 0 85784 058 5.

Økonomi - Fejø

Indbyggerne i Damanhur har demokratisk indflydelse på hele deres samfund, og ejer andele af hele den samlede "kage". Dette giver indbyggerne en oplevelse af lighed indenfor fællesskabet, og den enkelte oplever ejerskab til helheden.

Når ejerskabet opleves på denne måde, kan det virke samlende, idet alle får lyst til at værne om helheden. Dette er i diametral modsætning til den splid, der ellers ofte kan opstå med baggrund i ejerskab.

På nuværende tidspunkt har man ikke dette fælles ejerskab på Fejø, idet man typisk bor i én-familiehuse med separat økonomi.

Jeg spurgte specifikt vores økonomilærer, Lemming Cactus, som er universitetsuddannet økonom med international erfaring og har taget aktiv del i opbygningen af Damanhurs økonomiske system, om råd til opbygning af et økonomisk system på Fejø.

Lemming var naturligvis på det rene med, at man ikke umiddelbart laver om på ejerskabsforholdene for de private familiehuse, og anbefalede, at man gik i gang med et begrænset fælles ejerskab i form af et fødevarer-kooperativ, altså et andelsselskab. I et sådant andelsselskab kunne man dels foretage fælles indkøb af fødevarer og husholdningsartikler fra leverandører fra fastlandet, og dels kunne andelsselskabet indkøbe maskiner til et fællesbrug, hvor man deles om at dyrke afgrøder på hinandens jorder. Ejerskabet til jorden tilhører fortsat de enkelte familier, men dyrkningen varetages af fællesskabet med en fælles ejet maskinpark.

Den juridiske del af etableringen af et andelsselskab kan varetages af et advokatfirma som f.eks. Foldschack, Forchhammer og Dahlager, der er specialister i jura for alternative samfund, <http://ecolaw.dk/>.

Det skal fremhæves, at det fælles ejerskab ikke kun har økonomisk betydning, men også er med til at opbygge det sociale fællesskab, jævnfør mine betragtninger under afsnittet Social Dimension - Fejø.

Med henblik på at styrke Fejøs økonomi, er det væsentligt dels at fokusere på en høj grad af selvforsyning, så man kan reducere mængden af varer, der skal købes udefra, dels at fokusere på produkter og ydelser, som man kan sælge til folk uden for øen. Med hensyn til produkterne er det vigtigt at tænke i baner af forædlede produkter, hvor forædlingsarbejdet

og dermed merværdien kommer til at ligge på Fejø, samtidig med at der også opnås en vægtreduktion af produkterne, hvorved transportudgifterne mindskes

Her følger mine umiddelbare idéer til produkter:

- Æblemost, -cider, -vin, -eddike, brændevin - der er allerede en produktion i gang
- Tørret frugt, f.eks. bær og skivede æbler - måske kan soltørring anvendes
- Syltet frugt og marmelade
- Tangprodukter - soltørring er oplagt, eftersom høsten finder sted om sommeren
- Fiskedamme placeret på havet
- Dyrkning af muslinger på havet
- Kunst
- Fladbrød og knækbrød, langtidsholdbart brød - bagt af øens eget korn

samt ydelser

- Kursusvirksomhed, undervisning
- Bed & Breakfast
- Byggevirksomhed med speciale i økologisk energimæssig renovering

Fejø er kendt for sin produktion af æbler, ligesom Samsø er kendt for kartofler. Måske kan Fejø få glæde af at markedsføre sig sammen med andre producenter, som ligeledes er kendte for ét produkt efter den Japanske model One Village One Product, http://en.wikipedia.org/wiki/One_Village_One_Product_movement.

Fejø er allerede i gang med at eksperimentere med noget, der ligner komplementær yang valuta, i form af deres genbrugs kvitteringer, "røde rejer" og "blå bananer". Selvom de nuværende initiativtagere til et kommende Fejø Økosamfund slet ikke er mange nok til at retfærdiggøre en yang valuta, er tanken fornuftig nok, eftersom det totale antal indbyggere på Fejø er 500 – 600, og der er et stort opland på fastlandet. Faktisk mener jeg, at folketinget ved lov burde indføre en komplementær valuta for hele Lolland - Falster området for at gavne økonomien på Sydhavsøerne ;-)

Økonomi - Birkegården

På grund af Birkegårdens struktur bestående af dels en samling selvstændige boliger og dels et landbrug, ville det være en fordel at foretage en økonomisk opdeling af Birkegården i et andelsboligselskab og et andelslandbrug.

For at få den økonomiske og sociale dimension til at virke godt, er det vigtigt at alle får en oplevelse af at være en lige del af fællesskabet og føler ejerskab for helheden. I den forbindelse er det vigtigt, at man vedtager en god "grundlov" og får lavet den rigtige juridiske/økonomiske selskabsstruktur. Specielt er det vigtigt, at det nuværende ejerpar på Birkegården formår at overlevere ejerskabet på en god måde til fællesskabet. Når den rette struktur er på plads, kan nye indbyggere købe sig ind i fællesskabet og bygge deres egen bolig, som herefter bliver en del af deres andel.

Den juridiske del af etableringen af et andelsselskab kan, som nævnt for Fejø, varetages af advokatfirmaet Foldschack, Forchhammer og Dahlager, <http://ecolaw.dk/>.

Der er sikkert flere argumenter, der taler for en opdeling, men mit væsentligste argument for at lægge landbrugsdelen i et selvstændigt selskab er, at Birkegården har potentiale til

blive et foregangseksempel på et Fællesbrug, eller Community Supported Agriculture (CSA). Se <http://si2255.wix.com/sproutout#!project5faellesbrug/cevo>. Ved at oprette landbrugsdelen i et selvstændigt selskab er det nemt at overskue omkostningsstrukturerne. Afregningen mellem landbrugsdelen og brugerne, som i første omgang er Birkegårdsens beboere, kan gøres let og overskuelig. Det samlede projekt kan let kopieres til andre fællesbrug, hvilket måske kan ende med at blive en indtægtskilde for Birkegården.

Birkegården er en relativ lille enhed, og det vil ikke være realistisk, at alle beboerne vil kunne opretholde en indtægt på stedet. Jeg forestiller mig, at der vil være nogle få, der har deres arbejdsplads på stedet, medens andre vil være selvstændige, eller lønarbejdere med job andetsteds, hvilket passer godt med Birkegårdsens rimelig gode beliggenhed med hensyn til transport til Københavnsområdet.

Birkegården skriver i sin økonomiske vision, at man vil "holde byggeomkostningerne nede, så vi har overskud til at indgå i sociale sammenhænge og til at eksperimentere med innovative og bæredygtige løsninger såvel i økosamfundet som i det omkringliggende samfund".

Jeg mener, at denne økonomiske vision er helt central, for hvis lønarbejdet uden for fællesskabet bliver for dominerende, vil det tære for meget på beboernes ressourcer, så de ikke magter at opbygge fællesskabet.

Birkegården kunne have gavn af at indføre en yin type komplementær valuta, som f.eks. timebanking <http://www.timebanking.org/about/what-is-a-timebank/>

Interessant for Birkegården er dens beliggenhed i nærheden af flere andre økoinitiativer:

- Økolandsbyen Hallingelille <http://www.hallingelille.dk/da/>
- Økogården Valsølligård
- Ismejeriet Skee is <http://www.skeeis.dk/>
- Byggefirmaet Egen Vinding og Datter <http://www.egenvinding.dk/>

Jeg forestiller mig, at der kunne opstå en synergieffekt mellem Birkegården og nogle af de andre økoinitiativer, og at man måske kunne udvide sin komplementære valuta og byttehandel til også at omfatte nogle af disse naboer.

Birkegården fokuserer i sin vision meget på det eksperimenterende og innovative, og hvis denne vision føres ud i virkeligheden, kan den få indflydelse på Birkegårdsens økonomi både gennem indtægter på stedet og beboernes arbejdsindkomster. Den nuværende ejer af Birkegården er agronom, og har gennem en årrække undervist landmænd i økologi. Denne tradition for formidling og undervisning føres formodentlig videre af det kommende økosamfund.

Økologi

Økologi, er det ikke noget med at købe økologiske grøntsager i Netto, og så ellers huske at affaldssortere? Jo, det er det også, det er bare ikke nok.

- Det er ikke godt nok, at du køber økologiske æbler, hvis de kommer fra Tasmanien og bliver fragtet den halve jord rundt for at nå butikken.
- Det er ikke godt nok, at du affaldssorterer dine aluminiumsdåser, hvis de kommer fra sodavand, som du er nødt til at drikke, fordi du ikke kan drikke vandet fra dit lokale vandværk.
- Det er ikke godt nok, at du bygger verdens mest allergivenlige økohus, hvis du bliver syg af stress over at skulle betale byggelånet.

Økologi handler i bund grund om simple stof- og energibalancer i naturen, og om at der skal være balance mellem det man tager, og det man giver. Det bliver bare hurtigt meget komplekst, fordi det hele hænger sammen som spaghetti fra i går!

Når jeg i det følgende skal skrive om økologi, kan jeg derfor heller ikke undgå at komme ind på bæredygtighed, lokal selvforsyning med fødevarer, byggematerialer og energi samt lokal jobskabelse. I min verden er bæredygtighed og økologi næsten synonyme, for uden bæredygtighed, er der jo ingen balance.

Det er jo hverken økologisk eller bæredygtigt, hvis madvarerne skal fragtes den halve jord rundt for at nå vores bord. Det samme gælder naturligvis, hvis vi skal pendle hundredevis af kilometer dagligt for at komme på arbejde.

Omstilling til bæredygtighed

Jamen, er bæredygtighed overhovedet noget vi behøver at bekymre os om? Indtil videre går det jo meget godt, ikk'? Jo, indtil videre har vi formået at opretholde en høj levestandard i vores del af verden, fordi vi har formået at eksportere den synlige del af problemerne til tredje verdens lande. Det at vi ikke kan se problemerne nu, betyder jo ikke, at vi kan undgå dem i det lange løb, og det lange løb er desværre ikke så langt længere, som det var engang. Her er et lille udpluk facts:

- Jordens økosystem er på kollisionskurs med de såkaldte "9 Planetary Boundaries", <http://www.stockholmresilience.org/research/researchnews/tippingtowardstheunknown/thenineplanetaryboundaries.4.1fe8f33123572b59ab80007039.html>
- Vi er ved at nå "peak", hvor den globale produktion topper, ikke kun for olie (peak oil), men også for guld, sølv, kobber, zink, bly, indium, jern, molybdæn, krom, nikkel, platin og fosfat. Se Jørgen Steen Nielsen: "Den Store Omstilling - Fra systemkrise til grøn økonomi", Informations Forlag, 2012, ISBN: 978-87-7514-3627.

Der er tale om ret hårde facts. Hvis vi f.eks. rammer ind i de 9 grænser, kan de slå så hårdt, at menneskehedens eksistens står på spil. Vi har ikke ramt "muren" endnu - gudskelov for det. Vi er dog kommet så tæt på, at vi kan begynde at mærke den. Når vi kommer tæt på, sker der det, at vores økonomi bremses, f.eks. ved at råstofferne bliver dyrere at udvinde, og spildprodukterne bliver dyrere at slippe af med.

Denne fordyrelse er ved at ramme den globale økonomi. På sigt er det måske en nødvendig lektie for menneskehedens overlevelse, men det vil blive meget dyre lærepenge for de generationer, der bliver ramt af fordyrelsens konsekvenser, hvorfor det er vigtigt, at vi gør noget nu, medens vi kan, så vi får "en blød landing af den globale flyvemaskine og ikke et crash".

En stor del af jordens befolkning lever i storbyer, som er afhængig af en økonomisk dynamo for at holde sig i gang. Folk i byerne har få muligheder for at dyrke deres egen mad, og er oftest afhængige af, at der er gang i den økonomiske dynamo, som henter deres fødevarer og oftest også deres energi ind udenfor byen. I det øjeblik at den økonomiske dynamo går i stå, kan storbyen ikke længere oppebære livsbetingelserne for sine indbyggere. Denne proces er allerede startet i USA, hvor flere byer er gået bankerot. Et primært eksempel på denne proces er bil-byen Detroit, som nærmest er ved at blive forladt. Se <http://larouchepac.com/node/27455>.

Denne proces er naturligvis ikke forbeholdt USA. Det er vigtigt overalt i verden, at befolkningerne arbejder på at skabe mange små lokale økonomiske dynamoer i landdistrikterne, som kan overtage, hvis byerne skulle gå i stå. I den forbindelse er det specielt vigtigt at opretholde en god forsyning af sunde lokalt producerede fødevarer, hvis vi skulle komme ud for en flugt fra by til land, særligt hvis det sker i kombination med at strømmen af importerede fødevarer også er gået i stå.

Permakultur Design

Udover at blive introduceret til den ovennævnte globale begrænsninger, blev vi på EDE uddannelsen undervist i økologi gennem en introduktion til Permakultur Design.

Martin Stengel fra økolandsbyen Sieben Linden i Tyskland underviste os med masser af energi og med masser af tysk grundighed i forskellige aspekter af Permakultur Design, hvilket jeg synes var et glimrende eksempel på økologisk viden omsat til praksis.

Da der findes udmærket materiale og mange kurser om Permakultur Design, ser jeg ikke noget formål i at gå i detaljer omkring emnet i denne rapport.

Permakultur er blevet udviklet i '70erne af de to australske økologer Bill Mollison og David Holmgren, som begge har dannet skole. Se <http://da.wikipedia.org/wiki/Permakultur>.

I Danmark er Permakulturen repræsenteret af foreningen Permakultur Danmark, <http://permakultur-danmark.dk/>. Se Mollisons Permakultur Principper: [Mollison's Principles of Permaculture Design](#), og Holmgrens hjemmeside: <http://holmgren.com.au/>.

Mollisons originale bog "Introduction to Permaculture", Ten Speed Pr, 1997, ISBN-10: 0908228082 og ISBN-13: 978-0908228089, kan købes fra England på <http://www.amazon.com/Introduction-Permaculture-Bill-Mollison/dp/0908228082>

Halmbyggeri

En mere praktisk introduktion til økologien var, at vi fik lejlighed til at prøve halmbyggeri.

Der var tale om et halmhus med en bærende rammekonstruktion, hvor vi dels prøvede at udskifte en del af halmen i en eksisterende væg, og dels prøvede at bygge moduler bestående af en træ-ramme, der blev udfyldt af fire halmballer. Både væg og moduler blev efterfølgende pudset op med lerpus.

Permakultur Havebrug

Som en del af økologiundervisningen blev vi vist rundt i et meget imponerende Permakultur Havebrug, som samtidig fungerede som et CSA for folk i den tilstødende landsby. Havebruget var ikke en del af Damanhur, men tilhørte Nicola, som er ven af Damanhur. Specielt var jeg imponeret over, hvordan Nicola lavede kulturer af gavnlige mikroorganismer, herunder også kvælstoffikserende knoldbakterier fra visse planters rødder, som han brugte til at vande med i sin have.

Økologi - Damanhur

Damanhur definerer sig selv som et bæredygtigt økosamfund. Når man går ind på hjemmesiden <http://www.damanhur.org/sustainability/1263-a-sustainable-eco-society>, ser man at Damanhur beskriver sig som 70% selvforsynende med vand, 35% med elektricitet, 90% med brænde til opvarmning, 35% kører deres biler på biodiesel og 40% på gas. Herudover står der på hjemmesiden, at de er 50% selvforsynende med fødevarer, hvilket er et forældet tal, jeg fik oplyst, de var oppe på omkring 70% i dag - og med en fast målsætning om at komme tæt på de 100%.

Damanhur har kvæg, grise og dambrug til fisk, producerer grøntsager, frugt, mælk, ost, korn, vin og honning, og har eget bageri og økologisk supermarked "Tentaty". Alle produkter i "Tentaty" bliver checket på Damanhurs eget laboratorium for at sikre at de overholder, hvad der deklarerer, og at de ikke indeholder GMO.

Damanhur eksperimenterer med alternativ energi og økobyggeri, og har virksomheder, der beskæftiger sig med dette. Se afsnittet om økonomi.

Damanhur eksperimenterer indenfor alternativ energi bl.a. på følgende områder:

- Solfangeranlæg
- Solceller (photovoltaic panels)
- Koncentrerende solfangere til fremstilling af damp
- Stirling motorer
- Forgasningsanlæg til biobrændsel
- 20 + 20 kW bio-brændsels-forgasningsdrevet lokal kraftvarmeværk, el og varme.
- Forskning i algedyrkning til biobrændsel
- Fremstilling af brint af vandplanter

Damanhur interesserer sig desuden for at bevare biodiversiteten. Herunder studerer man området medicinske og spiselige planter og har oprettet en frøbank for at sikre biodiversiteten og sin egen selvforsyning med plantefrø. Damanhur samarbejder internationalt med organisationen Seed Savers, <http://www.seedsavers.org/>.

FN nominerede i 2005 Damanhur til at modtage årets pris som et foregangsbillede for et bæredygtigt samfund.

Undervisningen i økologi på EDE uddannelsen blev fulgt op med praktiske eksempler fra Damanhur. Herunder fik vi blandt andet vist et praktisk eksempel på administration af vandets cyklus lige fra opsamling af vandet ved kilden til udløb af det rensede spildevand fra et rør-plante-baseret rensningsanlæg. Vi så også solvarmepaneler, foto-voltaiske solceller og underforbrændingskedler til centralopvarmning med træ om vinteren. Disse teknologier er almindelig kendte i Danmark, så jeg vil ikke beskrive dem yderligere.

Damanhurs fødevareforsyning breder sig i en vifte fra Permakultur-køkkenhaver og hønsehølder i de enkelte Nucleoer til store landbrugskollektiver med kvæg, marker og store arealer med grøntsager, både på friland og i drivhuse. Man eksperimenterer løbende på at forbedre dyrkningsmetoderne.

Damanhur arbejder meget målrettet på at øge selvforsyninggraden af både energi og fødevarer. Ligesom på det økonomiske område prioriterer man sikkerhed meget højt indenfor energi- og fødevareforsyning. Af hensyn til forsyningssikkerheden sørger man altid for at kunne producere flere steder. Selvom man sagtens kunne producere alle fødevarer på landbrugskollektiverne, er det af høj prioritet, at de enkelte Nucleoer har en høj grad af selvforsyning. På samme måde med solceller, som man hellere vil fordele på flere mindre selvstændige anlæg end samle på få store anlæg.

Økologi - Fejø

Eftersom man allerede har et fungerende Permakultur Center på Fejø, skal jeg nok afholde mig fra at forsøge at undervise Fejøfolkene i økologi og Permakultur ;-)

Udover Permakultur har Fejø også etableret Den Helbredende Have, der fungerer som en frøbank, idet man bevarer og udbreder medicinske planter. Man interesserer sig også for spiselige planter i naturen, og for anvendelsen af tang i madlavning.

Som nævnt før bor folk på Fejø i énfamiliehuse, der kan sammenlignes Nucleoer i Damanhur. Som jeg nævnte under afsnittet omkring økonomi, kan jeg se en fordel i at gøre dyrkning af køkkenhaver til et fællesprojekt og lægge det ind under et fællesskabsejet andelsselskab.

Jeg har gjort mig nogle overvejelser omkring økologiske projekter, som jeg kunne foreslå til Fejø, og er kommet frem til følgende:

Fællesbrug: Jeg kan foreslå, at man udvider engagementet med den fælles drift af køkkenhaver med yderligere en dimension i form af et decideret Fællesbrug, også kaldet Community Supported Agriculture (CSA). I stedet for selv at købe jord og dyrke landbrug, vil jeg foreslå, at andelsselskabet laver en aftale med en eller flere af Fejø's eksisterende større landmænd om dyrkning af fødevarer på andelsselskabets vegne.

Afregningspriserne på landbrugsafgrøder er jo ikke svimlende høje, og hvis andelsselskabet kan tilbyde en ordentlig afregningspris, kan jeg ikke se nogen anledning til at landmanden skulle sige nej, specielt når denne samtidig sparer fragten på sine afgrøder til fastlandet med færgen. Tilbage er der naturligvis, at tilliden skal være i orden mellem parterne, og at man skal have fastlagt prisen i forhold til kvaliteten. Jeg kan se flere fordele ved arrangementet:

- Forsyningssikkerhed, forsyningssikkerhed, forsyningssikkerhed
- Eget korn til eget brød - få gang i møllen - hvornår åbner bageriet?
- Mulighed for at få en etableret avler med på "økosamfundsholdet"
- Bedre kommunikation med Fejø's produktionsliv - som jo er landbruget
- Et fælles projekt, som økosamfundet kan samles om

Vandforsyning: Jeg ser at Fejø har et andelsejet vandværk,

<http://vestervand.dk/index.html>, og der står i vedtægterne:

“Som andelshaver anses enhver, der er ejer af fast ejendom, hvor der er indlagt vand. Andelshaverne er medejere af selskabets formue og hæfter solidarisk – en for alle og alle for en – for selskabets gæld og øvrige forpligtigelser. Alle andele er lige store.”

Sørg for at vedblive med at være andelsejere af vandværket. Vand er essentielt for alt liv og i disse tider køber store kapitalinteresser vandrettigheder op over hele kloden for senere at kunne sælge vandet dyrt til den lokale befolkning. Sørg for at dette ikke kan ske på Fejø. Overvej at melde jer ind i vandværksbestyrelsen.

Hvordan fungerer det med spildevandrensning på Fejø? Så vidt jeg kan overskue, er den mest udbredte løsning, at toilet og urinal føres til septic tanke, som tømmes regelmæssigt, medens det grå spildevand føres til nedslivningsanlæg på egen grund. Er der muligheder for forbedringer, evt. med pilerensningsanlæg? Vandforsyningen er jo naturligvis ekstra følsom på en ø.

Energiforsyning: En del af varmforsyningen kommer formodentlig fra brændeovne. Er der basis for at plante energi-skov? Træer er der jo ikke for mange af i forvejen på Fejø. Kunne plantering af energiskov kombineres med spildevandsrensning, ved at man lavede pilerensningsanlæg, hvor man lavede træflis af pilebuske?

Elektricitet kan som bekendt produceres med solceller og vindmøller. Er der økonomi i at montere solceller på hustagene? Kunne man forestille sig en havvindmøllepark i Smålandshavet, der forsynede en del af området med el, herunder Fejø? Samsø blev jo som bekendt energineutral ved at etablere en. Måske ved de, hvordan man gør?

Økologisk energirenovering: Der er mange fine gamle huse på Fejø, men jeg vil gætte på, at de ikke alle er lige energibesparende at varme op. Der ville være penge at spare, hvis de blev isolerede. Hvis nogen specialiserede sig i økologisk bygningsrenovering, ville de sikkert kunne få kunder mange andre steder end på Fejø. Der anvendes i dag flere typer af biologiske isoleringsmaterialer, som man kan dyrke på markerne, herunder hør, halm og hamp - kunne disse typer af afgrøder give en indtægt? Mange af de bygningsmaterialer, som man anvendte i de gamle huse, blev også skaffet lokalt. Denne viden kan man sikkert finde frem igen. Masseovne og Flexovne (slå op på Google) vil kunne reducere både brændeforbruget og mængden af udledte drivhusgasser, og kan opføres af en lokal murer.

GMO fri Fejø: Der er for tiden stor opmærksomhed på faren ved GMO. Kunne man forestille sig at Fejø profilerede sig som GMO-fri ø?

Vådområder: Er der drænedede vådområder, der med fordel kan reableres som attraktive fristeder for dyr og mennesker?

Økologi - Birkegården

Den nuværende ejer af Birkegården og kommende medstifter af Birkegården har som nævnt tidligere undervist landmænd i økologi i gennem en længere årrække, så også her vil jeg undlade at komme med de store belæringer omkring økologi ;-)

Birkegården skriver i sin økologiske vision:

- Byggeri med bæredygtige materialer fra egen gård
- Egen vandboring, opsamling af regnvand til tøjvask og toiletskyl, pilerensningsanlæg til spildevand
- Solenergi, flisfyre til træ fra skov og pilerensningsanlæg
- Jorden gødes med gødning fra egne dyr, bælgplanter, kompost og næringsstoffer opsamlet fra drænvand
- Plante skov og læhegn, anlægge søer og vandløb
- Producere hovedparten af vores fødevarer selv

Jeg kan ikke komme med de store tilføjelser til denne flotte økologiske vision, men har blot nogle få kommentarer:

Birkegården har en rigtig god vandboring, så her forventer jeg ikke nogen problemer, men jeg vil gerne gøre opmærksom på vigtigheden af drikkevandsforsyningen, da mangel på godt drikkevand nemt kan blive en stopklods for et ellers godt projekt.

Som nævnt under dimensionen verdenssyn, mener jeg at Birkegården kan ses både som en model til bevarelse af sunde mindre landbrug og til genbefolkning af landdistrikterne. Når man planlægger designet af Birkegården, vil det være en fordel at have i bagehovedet, at det man planlægger, med stor sandsynlighed vil blive brugt som forbillede for andre økolandsbyinitiativgrupper, så man fra starten er klar på sin formidlerrolle og på at kunne modtage gæster.

Permakultur Principperne vil være rigtig gode at anvende, når man skal designe Birkegården. Jeg ved, at stifterne af Birkegården overvejer at tage Permakultur Kursus, så principperne skal nok komme i anvendelse.

Jeg forudser at Birkegården kan få en fornem rolle som model til bevarelse af sunde mindre landbrug. Hvis Birkegården skal have denne funktion er det vigtigt nøje at overveje forholdet mellem diversitet og effektivitet.

Hvis Birkegården skal have en høj selvforsyningsgrad, kræver det stor diversitet og meget arbejde.

Hvis gården samtidig skal fungere som et seriøst landbrug, der kan brødføde et antal mennesker, udover blot økolandsbyens egne beboere, kræver det en god effektivitet og passende mekaniseringsgrad. Disse forhold må nødvendigvis afvejes mod hinanden.

Økonetværk

I forbindelse med selvforsyning vil jeg gerne være talsmand for den idé, at selvforsyning ikke er noget man nødvendigvis bør tilstræbe inden for den enkelte produktionsenhed, men snarere noget man bør tilstræbe inden for et netværk i lokalsamfundet. Ved at de enkelte produktionsenheder, som f.eks. økogårde og økolandsbyer, tillader en vis grad af specialisering, kan de opnå en gevinst i form af øget effektivitet. Når produktionsenhederne slutter sig sammen i et lokalt netværk og samarbejder om, hvem der producerer hvad, kan man stadig inden for netværket opnå selvforsyning af lokalt producerede fødevarer.

Jeg kunne forestille mig med Birkegårdens geografiske placering, at det ville være muligt at etablere et sådant lokalt økonetværk og i fællesskab opnå et godt forhold mellem

selvforsyningsgrad og effektivitet - vel at mærke med etik og dyrevelfærd i behold og uden det industrialiserede landbrugs monokulturer.

Konklusion på rapporten

Som nævnt tidligere er min sammenfattende konklusion på EDE uddannelsen i Damanhur, at med metoderne fra EDE uddannelsen og med økosamfundet Damanhur som model, har vi de nødvendige og tilstrækkelige forudsætninger til at begynde den metamorfose af vores samfund til bæredygtighed, som af flere nutidige samfundsdebatører benævnes "Den Store Omstilling". Det har været mig en glæde at give et lille personligt bidrag til metamorfosen ved at forsøge at systematisere de metoder, jeg er blevet undervist i på EDE uddannelsen, eksemplificere dem ved at beskrive, hvordan de er implementeret i Damanhur, og bruge min kreativitet til at overføre denne viden til en analyse af samfundene Fejøs og Birkegårds muligheder, kombineret med konkrete projektforslag til inspiration. Hvor godt denne indsats er lykkedes for mig, vil jeg overlade til eftertiden at bedømme, men det vil glæde mig meget, hvis mit arbejde kan inspirere andre til at realisere deres visioner. Betragt rapporten som en æske byggeklodser, se på dem, leg med dem og begynd at bygge.

Epilog

Ligesom man i Damanhur arbejder meget konkret med begrebet synkronicitet, er denne rapport åbenbart også omfattet af fænomenet, for lige da jeg var ved at lægge sidste hånd på værket kom jeg tilfældigt til at se forsiden af septemberudgaven af tema magasinet moMentum+, som udgives i fællesskab af Jordbrugsakademikerne JA og Dansk Magisterforening DM. Magasinet, som kan læses på linket <http://ipaper.ipapercms.dk/fsek/moMentum/M032013/>, og har et flot billede af en forpuppet sommerfugl på forsiden med tema teksten "Natur og landbrug - en metamorfose?". Når man bladrer ind til side 7, møder man en artikel af Steen Gade med titlen "Den Store Omstilling". I artiklen omtales blandt andet nye ejerskabsformer for landbruget. Hele tema nummeret skyldes, at Natur- og Landbrugskommissionen (NLK) er udkommet med en ny rapport i April 2013 med titlen "Natur og Landbrug - en ny start", som fra mange sider roses for at være helhedstænkende og lægge op til forvandling. Rapporten kan læses på linket

http://www.naturoglandbrug.dk/Files/Files/NLKOM/Slutrapport/3621_NaturLandKomm_Slutrapport_1104_Links.pdf.

Først var jeg bekymret for, i disse tider med NSA og internetspionage, om de allesammen havde siddet og spioneret på mig, medens jeg sad og skrev rapporten ;-), men for at være mere realistisk, tror jeg snarere, at jorden er ved at være gødet for nytænkning, og måske er parat til at tage imod nye tanker, så bæredygtige projekter kan få vind i sejlene.

Alan Pael Bjerre, oktober 2013

Email: alan@bjerre.nu

